

Z VÔLE NAJVYŠŠIEHO

Z VÔLE NAJVYŠŠIEHO

MPGAVLAK

Z vôle Najvyššieho Autorské práva © 2019

Táto kniha bola vyrobená pomocou pressbooks.eknizky.sk a PDF bolo vytvorené pomocou PrinceXML.

Obsah

I.	6.1	I
2.	6.2	II
3.	6.3	2I
4.	6.4	27
5.	6.5	33

I

6.I

996 n.l.

Vznikajúce Uhorské kráľovstvo, Panónia

„A čo je tam dole?“

„Á, tam dole? Tam sa nachádza, urodzený pane, pohrebisko našich spolubratov. Sú tam uložené pozostatky tých, ktorí zasvätili tomuto miestu celý svoj život.“

„Chcem sa tam ísť pozrieť.“

„Ale pane...“

„Chcem to miesto vidieť, som len zvedavý, nič viac. Nezabudni, milý brat, kto vás dotuje, vďaka komu tu môže vzdávať vďaky Všemohúcemu.“

„Ó, áno, áno, urodzený pane, máš absolútnu pravdu... Odstráňte poklop!“ rozkázal predstavený svojim podriadeným mníchom. „Pôjdeme sa pozrieť dole.“

Skupinka šiestich mužov zišla po starom drevenom rebríku do temnej, chladnej a vlhkej miestnosti. Mali so sebou dve fakle, ktoré osvetľovali priestor, inak by nič nevideli. V strede bol akýsi chodníček, po bokoch sa nachádzal vyvýšený priestor, kde ležala jedna veľká kamenná truhla tiahnuca sa mnoho metrov dopredu. Neustále zakopávali o kadejaké kosti, kde-tu sa objavila dokonca lebka nejakého neboráka. Vzadu v temnote pišťali krysy desiac sa nejasného svetla pomaly sa k nim približujúceho, zatiaľ čo im oči žiarili, akoby šlo o stvorenia z dákeho iného, nadprirodzeného, sveta.

„A tu teda pochovávajúce svojich spolubratov?“

„Áno, prosím, urodzený pane.“

„Prečo ich ostatky neuložíte niekde na cintorín, von, za kláštor, ako sa to bežne robí?“

„Starý zvyk, ešte z počiatkov Veľkej Moravy, keď týmto krajom vládol kráľ Pribina.“

„Aha.“

„Inak, knieža Poznan, pozri na túto hrobku. Tam leží predstavený brat Ondrej. On bol zakladateľom tohto kláštora, no hádam ešte viac ťa zaujme, keď ti poviem, že to bol nevlastný brat tvojho praotca. Obaja boli štedrý a bohabojní muži, rovnako, ako si aj ty, pane.“ Poznan uprene hľadela na ten kus nedobre opracovaného betónu, v ktorom ležal jeho vzdialený príbuzný. Kedysi už o ňom počul, ostatne... to bol jeden z dôvodov prečo sa rozhodol dotovať tento kláštor, rozhodne nelacnú to záležitosť. Ako asi vypadal tento človek, tu ležiaci – uvažoval. Čomu sa venoval? Čo mal rád a čo neznášal? Kde je teraz? Je už v nebi? Alebo snáď stále v plameni očistnom?

„Čomu sa venoval tento môj prastrýko?“ opýtal sa predstaveného.

„Oj, bol to horlivý evanjelizátor, muž boží. Cirkev Kristova bola jeho jedinou a najväčšou láskou.“

„A okrem toho?“

„Mal rád rastliny, bol to vychýrený botanik. Kreslil a popisoval ich do svojich kníh. Hore v knižnici ti ich ukážem, ak budeš chcieť.“ Poznan prikývol. Kvietky ho nijak moc nezaujímali, ale bol zvedavý na rukopis svojho príbuzného, či azda nejaké osobné poznámky za okrajom. Napovie mu niečo o tom, aký to bol človek? A ešte dôležitejšie: napovie mu niečo o Poznanovi samotnom?

Skupinka vyšla z hrobky a prechádzala cez niekoľko mohutných sál rozľahlého opátstva. Tam bola nevelká kaplnka, tam zas rozľahlá modlitebňa. Mnisi zaviedli Poznana dokonca aj do miestnosti, kde varili preslávené pivo. Evidentne čakali, že ho zaujmú. On sa aj tváril potešene, aby ich veľké očakávania nesklamal, ale v skutočnosti zlatistý mok nemal veľmi rád.

„A mušt tu niekde robievate?“

„Mušt?“ začudoval sa predstavený. „Áno, ten chystajú naši bratia zvyčajne tamto. Ale bohužiaľ, nie je teraz sezóna, nie sú jablká a...“

„Chápem...“

Začali stúpať točivým schodiskom. Schody sa zdali byť Poznanovi nekonečné. Na druhú stranu, kde-tu bolo okno, z ktorého mohol

vyhliadnuť von. Krajina naokolo bola vskutku nádherná. Stromy neďaleko sa veselo povievali v poryve vetra, ako šantiace deti, rieka pod kláštorom vydávala svoj upokojujúci hlások, kdesi v diaľke spievali ženy pekné slovanské piesne. „Nie je ten život až taký zlý,“ povedal si napokon.

„Naša pisáreň a knižnica – pýcha kláštora pod Zoborom,“ zahlásil predstavený. „Máme tu veľké množstvá rôznych spisov, kníh, listín a dokumentov z čias Veľkej Moravy.“

„Je to skutočne nádherné miesto,“ zahlásil Poznan. ROZHODNE sa mu páčilo viac, ako pivovar.

Ondrejove knihy o kvetoch Poznana trochu sklamali. Okrem kresieb a popisov v nich nič iného nebolo. Predstavený bol prvotriedny botanik. Nanešťastie.

„Máte tu knihy o dejinách Slovanov?“ spýtal sa napokon. Mladému šľachticovi sa zastavoval dych od nadšenia.

„Ehm... nie moc, pane. Máme tú hlavne vlastné zápisky z našej vedeckej činnosti. Ale počkajte... niekde tu,“ prehrabával sa predstavený v jednej z políc, „niekde tu by mala byť kniha opisujúca život tunajšieho ľudu. Stará je tak stopäťdesiat rokov.“

Poznan chcel tú knihu vidieť, miloval históriu, vedel, že z minulosti najlepšie možno odčítať budúcnosť. A hlavne... chcel poznať seba. Vzhľadom na to, že je súčasťou istého národa a náboženstva, predpokladal, že osud jeho národa a kresťanského náboženstva je aj jeho osudom. Aj on píše osobitú kapitolu Slovanov a osobitú kapitolu kresťanov. Rozhodne sa pred dejinami nechcel za svoje stránky v hrubých kronikách hanbiť.

„Ááá, tu je,“ zahlásil veselo mních a sfúkol množstvo prachu zo starej knihy. Evidentne ju už dlho nikto nedržel v rukách. Veľká kniha nemala na obale žiaden nápis. Bola potiahnutá kožou zelenkastej farby, ktorá sa však rokmi značne zosivela. Šľachtic ju hneď aj schytil, dychtivý po jej informáciách. Prekvapilo ho, aká je ťažká, pripadalo mu, akoby v rukách držal kus dreveného nábytku.

Kniha niesla názov Annales Luciani scriptoris. „Kronika pisateľa Luciana,“ zašomral si Poznan potichu. Otvoril ju. Obsahovala ručne písané poznámky autora. Jeho zážitky z ciest po okolí, ako boli ľudia oblečení, spôsob obživy, odtiene jazyka, nechýbala ani zmienka o azda priveľkej láske ku pijatike. Všetko to boli zaujímavé informácie, nič podstatného o duchovnej kultúre svojho národa však nenašiel. Bolo to

zvláštne na rukopis mnícha a smutné zároveň. Narazil len na jednu vetu: „Plurimi incolae Christiani sunt, sed plures ex illis sunt, qui in paganismo perduraverunt“ – Väčšina obyvateľstva sú kresťania, ale mnohí ľudia stále uctieujú pohanské božstvá. „Hmm, zas až tak moc sa toho nezmenilo,“ zamrmlal si Poznan napokon.

#

Poznan sedel znudene za stolom plným jedla. V miestnosti plnej zabávajúcich sa ľudí hrali muzikanti, podskakovali kadejakí klauni, už mierne podnapití hostia debatovali o všetkom možnom – od politiky až po zákulisné pletky.

„Tak čo bratku, hádam sa nenudíš,“ oslovil ho známy hlas.

„Nebudem ti predstierať, milý Hunt, že som začal znenazdajky milovať tvoje okázalé narodeninové oslavy. Ale tamten šašo vzadu ma celkom zabáva, to sa musí nechať.“

„No vidíš, vedel som, že sa ti tu bude nakoniec páčiť, aj napriek tomu, že si taký čudák.“

„HAHA,“ ozvali sa vzadu Huntovi početní priatelia.

Hostiteľ sa otočil za akousi sukňou a Poznan stihol ešte zachytiť, ako povedal, „nechápem, ako je možné, že my dvaja máme rovnakých rodičov. Ak to vôbec je môj skutočný brat...“

Poznana takéto reči nerozhodili, bol na ne zvyknutý už od detstva. Sedel a hľadel do prázdna. Pred očami sa mu však stále premietali obrázky z detstva, vyprávania starkého o veľkých činoch ich rodu, prvotnú hrôzu ich matky keď cudzí a divoký maďarský národ prišiel na koňoch odkiaľsi z púštín a zabral čo kedysi patrilo jeho rodu a jeho ľudu, otcovu prísahu, že on a jeho deti budú slúžiť novým pánom, ktorí toľkí považovali za zradnú a...

„Drahý, pod' si už konečne zatancovať aj ty,“ oslovil ho milý ženský hlások, „všetci tvoji bratranci ma už vytancovali a ty, môj manžel, zasa odmietaš. No táák, bude ti veselšie, uvidíš.“

„Zuzana, predsa vieš...“

„Poznan! Doma som ti poslušnou milujúcou manželkou, o tom bez debát. Ale tu nie sme doma. Či už si zabudol, ako si za mnou chodieval, že ma budeš milovať a že ma urobíš šťastnou?! Teraz chcem, aby si ma urobil šťastnou tým, že pôjdeš so mnou tancovať. Raz za rok, keď má tvoj brat

narodeniny, to prežiješ. Na, tu máš log vína a hybaj!“ Šľachtic vedel, že nemá na výber.

„Ach tí Maďari! Urobíme povstanie a vyženieme ich,“ rozdrapoval sa neskoro v noci jeden z hostí, zrejme ani netušiac, čo to presne hovorí. „Starý Gejza chorľavie a jeho synček, Štefan, pľuf... je to ešte slabé decko. Bojí sa aj vlastného tieňa, čo som počul!“ Nasledoval hlasitý rehot a krik jeden cez druhého.

„Ticho, ticho!“ ozval sa Hunt, tiež už sotva stojac na vlastných. „Tu, Hubert, má pravdu! Keď starý zdochne, mladého môžeme vyprášiť, ale len keď spojíme sily! Nie, ako Svätoplukovi synkovia, ktorí sa tak handrkovali až sme v takýchto sračkách, ako sme... všakže, Poznan?“

„Ty vieš, aký je môj názor,“ odpovedal mladší zo súrodencov trochu dotknuto. „Všetci to viete. Mali by sme s maďarskými národmi nažívať v pokoji a mieri, len tak zabezpečíme blahobyť pre oba naše národy.“

„Ááá, fúúúj, fúúj,“ ozývalo sa zo všetkých strán. Šľachtic si kritiku nikdy nepúšťal príliš k srdcu, bol presvedčený o svojej pravde. Lúto mu bolo len jeho manželky, pre ktorú boli obdobné situácie vždy veľmi zahanbujúce. Aj teraz si skrývala svoju tvár v dlaniach, akoby toto veselé žieňa už nechcelo viac ani existovať, zatiaľ čo ostatné šľachticné sa od nej nenápadne odťahovali.

„Takže sa máme nechať nimi podrobiť?“ začal jeho starší brat.

„Nie, môžeme žiť ako dva rovnocenné národy.“

„S maďarským kráľom...“

„So slovanskými veľmožmi.“

„Čujete to, ľudia vznešenej krvi!“ rozkričal sa Hunt na celý sál, „tu, môj braček, víta naše poníženie, že nám zabrali majetky, pôdu, nechali nám len odrobinu všetkého a ešte im musíme platiť daň ako dôkaz našej „lojality.““

Celá miestnosť začala hulákať, Poznan sa musel uhnúť pred niekoľkými fľašami, pohármi, ba aj kosťami z večere, ktoré lietali ako šípy vystrelené z nepriateľských lukov.

„Myslím, že by si mal ísť,“ povedal mu napokon hostiteľ.

„Myslím, že pôjdem.“

Cesta z Preslavy späť do Nitry bola dlhá a tichá. Veľmož sedel na svojom koni obklopený niekoľkými najbližšími a jeho manželka sa viezla kdesi vzadu. Po niekoľkohodinovom oddychu v jednej z Huntových

početných izieb sa cítil zas o trochu lepšie. Začalo pršať. Ťažké a chladné kvapky dopadali Poznanovi na hlavu, no vôbec si ich nevšímal. Pozeral sa po okolitej panenskej krajine. Aká je len krásna! Kolké bohatstvá nám v nej dobrý Boh dal! Treba ju chrániť, treba chrániť jej ľud, ale ktorá cesta je tá najlepšia? Bola by občianska vojna lepším riešením ako podanie si rúk dvoch národov žijúcich na opačnej strane rieky? Kde sa stratila naša vrodená mierumilovnosť? Na druhej strane... kde je hranica medzi rovnocenným priateľstvom a ponížujúcim sa plazením?

Pomaly prechádzali úzkou cestou pomedzi dva veľké kopce. Koníky si veselo cupkali, keď sa zrazu pred Poznanom objavil v ich smere prevrhnutý veľký strom cez celú cestu, takže nemohli prejsť. „Pozor, pane, môže to byť pasca,“ upozorňoval ho jeden z najbližších.

„Áno, máte pravdu,“ odpovedal šľachtic, no sotva vyriekol svoje slová, padol ďalší strom úplne vzadu, za posledným jazdcom. Veľmožov sprievod bol doslova uväznený. V tom sa z lesov po stranách začalo ozývať divoké hulákanie. Poznan sedel na svojom žrebcovi, otáčal sa na ňom do všetkých strán a z každej strany počul tie hlasy. Preboha, sú všade! – preblyso mu hlavou. V tom sa priamo na neho vyrútilo niekoľko divochov so sekerami a mečmi. Ďalší napádali konvoj na inej strane. Vznikla veľká trma-vrma. Šľachtic sediac na svojom tátošovi sekal mečom pod sebou a niekoľkých už dostal. Nerozmýšľal, hľadel pred seba a snažil sa sústrediť, koho a kam zasiahnuť.

Zrazu si uvedomil, že niekoľko zbojníkov sa zrejme dostalo do miest, kde je aj jeho manželka. „Zuzana!“ zakričal zhrozený, zoskočil z koňa a cez množstvá bijúcich sa tiel sa začal prebíjať dozadu. „Zuzana!“ Svojim ostrým mečom bodal protivníkov, až sa dostal k vozu určenom pre šľachticnú. Bol prázdny. Hádám ju jej osobná stráž zachránila. „Zuzana, si tu?“ kričal, ale jeho hlas nemohlo byť počuť. Ako sa len opovažuje niekto čo i len siahnuť na jeho manželku?! Prepadla ho desivá zúrivosť. Vrčal ako medveď, ktorý cíti, že jeho mláďa je v ohrození života. Svojim spôsobom, to bolo presne to, čo potreboval. Jeho slabému telu sa dostalo novej pulzujúcej sily. Vrhol sa vpred a vraždil, sekal a odsekával všetko, čo mu prišlo pod ruku, ako dáka neludská beštia. Jeho vlastní, vidiac to, nechceli sa nechať zahanbiť svojim pánom a tiež sa drali vpred. Poznan mal v hlave len jedinú myšlienku: nevie, čo je s jeho ženou, hádam je však v poriadku. Čím viac nepriateľov ale zabije a zmrzačí, tým väčšiu šancu jeho milovaná má, že sa odtiaľto dostane bez vážnejších následkov.

Dral sa do kopca, s dychom nevládal, jeho slabá vonkajšia schránka ho opäť zrádzala, ale hnev a zúrivosť ho hnali vpred. TOTO týmto paholkom nedaruje, TOTO im neprejde. Zbojníci začali utekať odhadzujúc svoje sekery a meče, Poznanovi to bolo ale jedno. Dovolili si ohroziť to najcennejšie, čo má. „Vpred,“ kričal, „pobite ich, pobite ich všetkých, nech ani jeden neujde!“ „Áááno, paneee,“ ozývalo sa zo všetkých strán.

Chlapi bežali, dostali každého, ba nabehli aj do nôr a previsov, kde mali zbojníci svoje skrýše a všetko zničili, všetko podpaľovali. Z útočníkov nezostal nažive ani jeden. Šlachtic sa na všetko prizeral a kde mohol, tam svojím chlapom pomohol. Potom sa otočil a rýchlo bežal späť, rýchlo bežal nájsť svoju manželku. „Kde je, kde je Zuzana?“ okrikoval naokolo tých, čo ostali pri voze a koňoch na ceste. „Pane, tam, za tou skalou, jej strážca Bohumír ju tam ihneď schoval,“ odpovedal jeden zo sluhov. Poznan tam pribehol a našiel za skalou krčiacu sa manželku a pri nej jej strážcu.

„S-si v poriadku?“

„Neboj sa drahý, nič mi nie je,“ povedala mu. Uff, ako sa len Poznanovi ulávil.

„Ty predsa vieš, že sa o mňa nemusíš báť,“ hovorila Zuzana svojmu manželovi navečer už doma na hrade v Nitre, „veď práve pre takúto situáciu som chcela, aby si ma naučilarábať s mečom.“

„Heh, ty moja... vydržalo ti to len tri nedele, potom si sa opäť dala na vyšívanie,“ odvetil jej Poznan, trochu si ju doberajúc.

„To áno, ale aj tri nedele výcviku je lepšie, ako nič a navyše môžem hocikedy začať tam, kde som skončila.“

„Noo, na tom sa zhodneme.“

„Veríš na škriatkov,“ začala zrazu Zuzana.

„Čože? Zas si zaiste niekde niečo počula.“

„Áno, naša slúžka Cecília hovorila, ako jej starká vyprávala, že v lesoch niekoľkokrát uvidela škriatka.“

„A ako vypadal ten... škriatok?“

„Bol malý...“

„A?“

„Iba to mi povedala, že bol malý a veľmi rýchlo bežal... tak čo si o tom myslíš, Poznan?“

„Chceš pravdu, alebo milosrdnú nepravdu?“

„Pravdu, ale milosrdnú,“ usmievala sa Zuzana. Už dávno vedela, že

keď Poznan začne vypočítavať veci „ako sú,“ ľudia si začnú zakrývať uši, lebo vedia, že má vo všetkom pravdu a cítia, že im vidí až do žalúdka.

„Škriatka som ešte nevidel, takže je ťažké mi v neho veriť kým ho neuvidím... a o rečiach starých báb už tiež viem čo-to. Na druhú stranu... keď som bol hore v kláštore a z tej výšky som sa pozrel na okolitú krajinu, užasol som, ako ju Pán Boh nádherne vytvaroval. Určite by teda nemal problém stvoriť aj nejakú malú rýchlo bežiacu potvoru, ktorá straší babky slúžok mojej manželky Zuzany. Takže všetko je otvorené, až na jednu vec...“

„Akú?“

„Určite nestvoril nič krajšieho, ako si ty, moja drahá. Tým som si istý.“

Mladá žena sa spokojne usmievala, keď ktosi hlučne zabúchal na ťažké dvere od ich manželskej izby.

„Pane, prišiel posol z juhu,“ odvetil viditeľne preľaknutý služobník. „Kráľ Gejza ťažko ochorel a... na jeho dvore počítajú už len dni do jeho smrti.“

#

O niekoľko dní sa vybral šľachtic pešo po okolitých rozľahlých lúkach, ktoré boli jeho majetkom. Chodil a z diaľky vyzeral roľníkov pracujúcich na poličkach, dole pri rieke sa naháňalo niekoľko mladých dievčat. Hmm, ale sú pekné – pomyslel si šibalsky. Ako tak kráčal obďaleč osád tvorených pár drevenými domčekmi, na lesnej cestičke narazil na skupinku mužov zväzajúcich dole do dediny drevo. Trhlo ich, keď uvideli mladého veľmoža, chvíľu váhali, ako sa zachovať, ako keď dieťa uvažuje či od cudzieho človeka vziať kúsok jedla, alebo nie, no napokon sa všetci bez slova uklonili.

Poznan sa chvíľu na nich pozeral s nedôverou – veď boli otrhaní a páchli – no potom si uvedomil, že on je po boji zrejme rovnaký. A navyše... on, ako šľachtic – je vlastne zodpovedný za ich bezpečie, je ich ochrancom podľa poriadku, ktorý ustanovil Najvyšší.

„Pán Bóó pomáhaj,“ oslovil ich snažiac sa pôsobiť nie moc povýšenecky ale stále pánsky dôstojne. „Ako sa vám darí tam dole v... dedine?“ Chlapi pozerali jeden po druhom ešte vyjašenejšie ako pred tým a nikto akosi nechcel odpovedať prvý. Napokon sa jeden osmelil. „To viete, urodzený pán, snažíme sa prežívať, každý deň tvrdo pracujeme, ale dobrý Pán Boh nám vždy nejakou požeňná, že sa na konci dňa stretne celá rodina pri večeri.“

„Lúpežné bandy vás... neohrozujú?“

„Ó nie, nie. Vaša povest je taká silná, že sa tomuto kraju zďaleka vyhýbajú. Všetci vieme, ako sa o nás staráte, urodzený pane, a dennodenne za vás obetujeme modlitbičku.“

„Dobre, dobre, tak... len tak ďalej,“ vystrúhal Poznan lakonický úsmev zo všetkých síl a pokračoval vo svojej ceste.

Ťažili ho myšlienky na možné blížiac sa nepokoje. Ak bude vojna, AK BUDE, títo ľudia sú prví na rane – uvažoval. Nemajú pritom vôbec nič, čím by sa mohli brániť... Vo vojenstve nie je ničím nezvyčajným, keď nepriateľ zámerné zabíja úbohých dedinčanov a ničí ich majetky – aby tak vyprovokoval ich pánov schovávajúcich sa v bezpečí pevností. Je to barbarské... ale účinné. Šľachtic urobil veľkú okľuku a pomaly sa začal vracat' k veľkému mestu – samému srdcu Nitrianskeho kniežatstva – starobylej Nitre. Prešiel popri majestátnych hlinených obranných valoch, za ktorými sa nachádzali kamenné hradby mesta. O chvíľu sa už nachádzal rovno pred dvoma radmi drevených domov rôznych veľkostí a tvarov. Hoci bolo krátko pred západom slnka, mesto bolo rušné. Kupci hlasno propagovali svoj najnovší tovar z ďalekých krajov; najviac na odbyt šli, pravdaže, výrobky z Franskej ríše. Mimo toho sa tu miesili zvuky pílenia dreva, opracovávania kameňa, či čistenia kožušín. Poznan pomaly prechádzal stredom mesta. Meštania, ktorí si ho všimli, strnuli v úžase a hrôze, po počiatočnom prelaknutí sa však hneď ukláňali. Ale mnohí boli tak zabratí do kupčenia a práce, že ho vôbec nevnímali. Alebo to bol len akýsi skrytý prejav zášte voči ich pánovi a chránencovi Nitry? Hádám nie – uvažoval rytier. Sám vždy kývol hlavou a snažil sa aspoň o malý úsmev, aj keď ten nebol zďaleka srdečný: Poznan skrátka miloval samotu.

Opäť ho prepadávali tie strašné myšlienky. Mohlo by byť jedného dňa z tohto pulzujúceho mesta rumovisko? Mohlo by toto všetko skončiť; jednoducho... len tak zmiznúť? Iste, mesto má mohutné hradby, ale tie mal aj Jeruzalem a predsa nestačili Nabuchodonozorovi, ani Rimanom. Musí urobiť všetko pre to, aby zachoval mier, aby sa slovanskí veľmoži nevzbúrili; sú slabí, Arpádovcom by nakoniec nestačili a tí by sa mohli potom mstiť na tých najnevinnejších. Musí zachrániť mier... aj keby ho to malo stáť vlastný život.

6.2

Poznan sa vo svojom sídle, Nitrianskom hrade, skláňal nad hrbou starých listín. Miluje tieto veci, poznatky, ktoré z nich možno nadobudnúť. Pre mnohých je čudák, pre iných najvzdelanejší muž v okolí; oba tábory majú zrejme pravdu. Ktosi kľopol na dvere. Zuzana.

„Drahý,“ opýtala sa nevinným hláskom, „nechceš sa ísť pozrieť na moju najnovšiu výšivku? Vieš, tá, ktorá znázorňuje Metoda pred pápežským stolcom . Pracovala som na nej nepretržite sedemnást nediel. Už je takmer hotová.“

„Áno, prídem už za chvíľu, len čo si tu ešte dočítam do konca tohto listu.“

„Zas sa ti podarilo niečo zohnať?“

„Áno, sluha Frederik mi ich doniesol dnes ráno, nejaký kupec z východu mu ich ponúkol za dobrú cenu.“

„Hmm... všetky tvoje listy, knihy, kamienky a sošky máš od Frederika...“

„Všetky nie, ale je pravda, že toto je jeho zvláštna úloha, ktorou som ho poveril... skupovať a nosiť mi takéto veci.“

„A čo tam píšu?“ nedalo mladej žene.

„No, je to veľmi zaujímavé... list je z Byzancie, ale pojednáva o akejsi veľmi vzdialenej krajine z ďalekého východu, ktorá nesie latinský názov Sina. V našich krajoch sa to má správne čítať ako „Šína,“ alebo „Čína,“ nie som si úplne istý.“

„Nikdy som o takej krajine nepočula...“

„A toto je najlepšie: v tej Šíne vynašli akýsi zázračný prášok, ktorý vybuchuje. Používajú ho ako účinnú zbraň...“

„Poznan! Ty a to tvoje vojenstvo... ani nevieš, aká som pyšná, že mám najmúdrejšieho muža široko-ďaleko, ale tento svet prináša aj krajšie veci, ako len neustále vraždenie a boje...“

„Som predsa rytier...“

„To je aj tvoj brat a on takto posadnutý nie je.“

„Snáď by si nechcela, aby som bol ako on?“

„Nie... a vlastne niekedy áno. Milujem, keď si prečítaš niečo zaujímavého a vždy sa ti tak zvláštne rozjasnia tvoje modrasté oči, ale nech už to nemá nič spoločné so zabíjaním. Môj otec bol podobný ako ty a nakoniec sa z tých hrôz celý pomiatol... museli sme sa o neho napokon starať ako o malé mimino.“

„Ach, viem.“

„Píšu tam o tej Šíne ešte niečo iného?“ spýtala sa Zuzana po chvíľkovej odmlke. „Nechovajú tam náhodou skutočné jednorožce? Ak áno, hneď tam niekoho pošli, aby mi jedného doniesol!“

„Obávam sa že jednorožce ani tam neexistujú, ale miestni ľudia majú podobné hnedkasté zafarbenie pokožky ako Arabi, avšak na rozdiel od nich majú zvláštne, šikmé oči...“

„Tak tomu neverím ani ja.“

O niekoľko dní sa nitrianske knieža akurát vracalo z pravidelnej pochôdzky, keď sa oproti nemu vyrútil jazdec na koni. Cválal rýchlo a držanie jeho tela prezrádzalo istý nepokoj. Bol to jeden z jeho mužov.

„Pane, pane Gejza je mŕtvy!“ hlásil, ešte len zoskakujúc zo zvierata. A je to tu – pomyslel si Poznan.

„Kedy sa to stalo?“

„Včera okolo obeda. Bol už veľmi chorý a ľudia okolo neho to čakali každú chvíľu.“

„Dobre. Ešte niečo? Ako reagoval môj brat Hunt a jeho nohsledi?“

„To neviem, ale arpádovské knieža Kopán' okamžite vyhlásilo nárok na trón.“

„Čože? Kopán'? To mi nejde do hlavy, veď on je z vedľajšej vetvy rodu...“

„On sám vyhlasuje, že na trón by nemal nastúpiť Štefan, Gejzov syn, ale on, čoby druhý najstarší člen celej arpádovskej dynastie.“

„Právo seniority,“ uvažoval rytier nahlas. „Lenže to sa prestalo používať keď arpádovci prestúpili na kresťanstvo a...“

„Pane, lenže Kopán' sám nikdy na kresťanstvo neprešiel a teda

dedičné právo z otca na syna nikdy neuznal. Širia sa reči, že už zháňa vojsko... ide hlavne o veľmožov jemu podobných, horlivých nepriateľov nášho Pána Ježiša Krista, ktorým sa cnie za starými Paromami a Perúnmi.“

„Hmm, to nie je dobré,“ zadumal pán Nitry. „Ďakujem, Vladimír, môžeš ísť.“

Vladimír sa úctivo uklonil a nasadol na svojho koňa. Nič horšieho sa ani nemohlo stať – uvažoval Poznan. Na koho stranu sa teraz pridá väčšina slovanských veľmožov? Kopáň ich určite bude lákať príslubom väčšej autonómie, bol by hlupák keby to neurobil. Ale je to pohan! A všetci slovanskí veľmoži navyše slávnostne pred Bohom sľubovali vernosť katolíckemu kráľovi Gejzovi a jeho nástupníckej línii. Postaviť sa proti Štefanovi, aj keď je možno mladý a neskúsený, aj keď Slovanom nebude môcť sľúbiť také výhody ako uzurpátor, to by bola predsa zrada... bolo by to ako rozviesť sa s právoplatnou manželkou a vziať si inú ženu. Pred Bohom a vlastným svedomím by bolo takéto počínanie neobhájiteľné. Poznan sa vždy vedel vysporiadať s vnútorným tlakom a vlastným strachom. Ale hodín, ktoré mali teraz prísť, sa desil.

#

Bola hlboká noc, keď jeden z Poznanovych poddaných rytierov prebudil svojho pána. „Pane, pane,“ hovoril naliehavým hlasom, „dolu pred bránou čaká kráľovič Štefan so svojou družinou a žiada vás o ich ochranu.“

Veľmož spočiatku myslel, že sa mu to iba sníva, no po chvíli sa vzpriamil, poriadne sa nadýchol a so svojimi vytreštenými modrastými očami požiadal svojho poddaného rytiera, aby mu ešte raz zopakoval, čo práve povedal. „Pane, je tu kráľovič Štefan so svojou družinou, údajne musel utiecť zo svojho sídelného hradiska pre povstanie, ktoré sa všade navôkol rozmohlo. Máme ho vpustiť dnu?“

„Isteže ho pusťte dnu, je to náš pán a budúci kráľ!“

„Áno, ctihodný pane.“

Poznan sa spolu s manželkou rýchlo obliekli a šli privítať kráľoviča, teraz už vlastne nového, hoc ešte nekorunovaného, kráľa. Štefan vyzeral hrozne. Skormútené, premočené, vydesené šestnásťročné šteňa, ktorého väčšina verných opustila, ledva stálo na nohách. Tvár mal špinavú od blata, oči mu odovzdane klipkali od únavy, celé jeho telo sa triaslo. Poznanovi preblysklo hlavou, že žiadneho šľachtica ešte nikdy nevidel

v takto úbohom stave, tobôž kráľa! Vladár mal byť vždy silný a mocný, ako kráľ Dávid, či cisár Augustus, aby dokázal ochrániť svojich poddaných od hrozieb, ktoré na nich číhali. Toto bol... presný opak. „Zuzana, ihneď prines prikrývku deky a uvarťe nášmu pánovi teplý čaj,“ rozkázal manželke. Tá ihneď aj utekala a do práce hnala aj všetky svoje dvorné dámy. Štefan sa ešte z posledných síl usmial na Poznana, slabým hlasom povedal „köszönöm,“ čo v preklade z jeho rodnej maďarčiny znamená „ďakujem,“ a v slabosti takmer upadol na podlahu. Jeden z jeho verných ho však chytil a hneď ho aj položil na posteľ, ktorú mu hostiteľ provizórne ustlal.

Cudzí velmož, ktorý prišiel s kráľom a pomohol Poznanovi položiť mladého kráľa na pohovku, kývol hlavou na pána Nitry na znak svojej vďaky. Poznan chvíľu na neho uprene hľadel uvažujúc o koho asi ide. Po chvíli mu to došlo. To musí byť... „Sind Sie Venzelin?“ spýtal sa. Cudzinec znova prikývol hlavou. Takže pred ním stojí sám Vencelín! Legendárny saský veliteľ, ktorého sa obávali snáď v celom Bavorsku pre jeho vojenské schopnosti. Raz, keď ho zajali, mu z úst vyrezali jazyk... snáď si mysleli, že ho to zastaví, alebo čo. Nezastavilo. Napokon, dal sa do služieb Štefanovho otca Gejzu. „Tak,“ povedal si napokon Poznan, „... aspoň jedna dobrá správa. Vencelín je na našej strane.“

Mladučký kráľ blúznil celú noc, akoby mal svojho otca čochvíľa nasledovať na druhý svet. Zdalo sa, že má horúčku. Poznan mu ihneď poskytol vlastného lekára a ten sa o neho staral.

„Myslíš, že mu hrozí... smrť?“ spýtala sa ho Zuzana, keď boli chvíľu sami.

„Nie, je ešte mladý. Jeho telo by to malo vydržať.“

„A čo na to všetko tvoj brat, už prišli od neho správy?“

„Ach... bojím sa najhoršieho. V Preslave je podozrivo ticho, zrejme sa ešte nerozhodli, na čiu stranu sa pridajú. Ak sa Hunt postaví za Kopáňa, budem musieť proti nemu spolu so Štefanom a Vencelínom bojovať.“

„Len to nie...“

„Musím sa tam vybrať, Zuzana, kým je ešte čas. Brat má za sebou silné vojsko. Keby sa mi podarilo presvedčiť ho, aby sa dal na našu stranu, mali by sme dobrú šancu vyhrať občiansku vojnu, ktorá už v podstate započala. Ale väčšina jeho vojvodcov bude za Kopáňa, čakajú veľké autonómne úľavy a majetkové zisky... ak ich nepresvedčíme, aby sa dali k nám, bude to mať Štefan spočítané.“

„A my s ním,“ dodala smutne mladá žena.

„A my s ním,“ zopakoval jej manžel.

Poznan nasadol zavčas rána na koňa a spolu s dvoma svojimi najvernejšími upaloval do Preslavy. Slnko pražilo ako nepriateľ, ktorý sa stoj čo stoj snaží zastaviť rodiacu sa alianciu, takže sa rytier veľmi potil. Kvôli slabšej fyzickej kondícii sa mu zle dýchalo a po čase sa mu trocha krútila hlava. Nič z toho ho však nezastavilo, nič z toho si nevšimol. Musí sa stretnúť s Huntom, musí ho presvedčiť, aby sa dal na jeho stranu. Ale ako? Je to jeho starší brat, je umiernený, podobne ako Poznan, no kvôli svojej otvorenej povahe ďaleko oblúbenejší. Zato nitrianskym rytierom tam pohrdajú snád' všetci... alkohol mu príliš nechutí, ženy ho moc nezaujímajú, jeho jediným skutočným priateľom je de facto jeho vlastná manželka. Presný opak celej Preslavy! No a títo páni, samozrejme, budú hnať Hunta proti mladšiemu bratovi.

Stmievalo sa, keď prišli do mesta. Jeho tradičného ruchu však nikde nebolo. Ulice boli prázdne, kde tu ktosi opilecky vykrikoval. „Asi vydali zákaz nočného vychádzania,“ povedal jeden z Poznanovych ľudí. Jeho pán prikývol. Pomalým cvalom sa dostali až ku mohutne opevnenej stavbe na neďalekom kopci.

„A sme tu,“ zahlásil Poznan, „preslavský Devinský hrad.“

Zoskočil z koňa, podišiel k mohutným dverám a tri krát zabúchal.

„Kto je?“ ozvalo sa hrubým hlasom z vnútra.

„Tu pán Nitriansky, brat pána Preslavského, šľachtic a rytier Poznan. Pusťte ma dnu!“

Chvíľu sa nič nedialo, no potom bolo počuť rachot mohutných klád a dvere sa vŕzavo otvorili. Pán Nitry vstúpil so svojimi mužmi dnu. Vojaci majúci stráž sa skupinke hlboko ukláňali a nikto z nich akoby nemal odvahy pozrieť sa im do očí. Za chvíľu už pricupkal sám Hunt so svojim sprievodom. Jeho chôdza bola neistá, váhavá, doslova sa nútil ísť vpred. „Vitaj u nás, ctihodný bratu, a zdravím aj tvojich spoločníkov“ oslovil zjavne nečakanú návštevu. „Čo ťa k nám privádza v túto nezvyklú hodinu?“

„Politika,“ odvetil mladší súrodenec

„Ako ináč... ty sa o ničom inom ani baviť nevieš! Ale uznávam, posledné dni boli hektické.“

„Sám kráľ Štefan ma včera prišiel požiadať o pomoc,“ rozhovoril sa pán Nitry. „Teraz je u mňa na hradisku a je pod mojou ochranou.“

Hunt otvoril neveriacky ústa a vypadal, akoby chcel niečo povedať, ale ani sám nevedel presne čo. „Š-Štefan je u teba?!“ vyhrklo napokon z neho.

„KRÁĽ Štefan. Áno, je u mňa na hrade a žiada nás o pomoc.“

Hunt, zjavne zaskočený sa napokon bez slova trochu neokrôchane otočil a šiel dnu do svojho sídla. Jeden z jeho sprievodníkov kývol hlavou na Poznana, aby ho nasledoval. Jeho mužov ale poslal do inej časti rozľahlého komplexu. Pán Nitry sa ešte naposledy pozrel hore. Nad vysokou vežou kamenného hradu zlovestne krúžilo niekoľko havranov čiernych ako noc, ktoré akoby ohlasovali temnotu, ktorá sa pomalu približovala. Ich škrekot muselo byť počuť široko-ďaleko. Zhlboka sa nadýchol čerstvého vzduchu. Jeho prvý veľký boj práve začína.

#

„Nechajte nás osamote!“ prikázal Hont svojmu podriadenému rytierovi. Ten bez slova prikývol. Hostiteľ otvoril dvere a rukou ukázal bratovi, aby vošiel dnu. Hont zažal sviečky, lebo tma sa už veľmi rozmohla a vnútri bola viditeľnosť ešte horšia ako vonku. Potom povedal bratovi, aby sa posadil. „Radšej postojím,“ prišla odpoveď. Pán Preslavy pokrčil ramenami, a sám sa len oprel o drevený stolík.

„Dáš si niečo na pitie?“ opýtal sa napokon.

„Vodu.“

„Mám tu len alkohol.“

„Tak potom nič.“

„Takže milý Štefanko docválal za tebou a požiadal ťa o pomoc,“ povedal Hont napokon. „Nie je až taký hlúpy, ako som si myslel.“

„Je to náš pán a teraz už aj kráľ, jeho krok je v jeho situácii logický,“ odpovedal Poznan.

„Je to príslušník cudzieho etnika, ktoré si podrobilo náš národ,“ pokračoval starší brat zostra.

„Je to najstarší syn zosnulého kráľa, ktorému prisahal náš otec vernosť. Jeho prísaha sa vzťahuje aj na nás, naše deti a deti našich detí.“

„Náš otec bol vlastizradca.“

„Urobil len to, čo urobiť musel, inak by bol náš národ úplne vybitý.“

„Mal by aspoň česť.“

„O česť nás nikto nepripravil... ale ak zradíme, pripravíme sa o ňu sami.“

Nastalo dusivé ticho. Hont hlasno fučal, Poznan sa snažil držať sa na uzde, aby do brata neskočil. Občas nad sebou strácal kontrolu a bál sa, aby sa mu to nestalo aj teraz. Robil ale všetko pre to, aby navonok pôsobil vyrovnané a zmiatol ho tak. Ale zodvokrát už musel zaťat svoje päste nenápadne schované za chrbtom.

„Dnes ráno tu bol Kopáňov vyslanec... ponúka nášmu národu širokú autonómiu a nám veľké majetky na severe, juhu i východe,“ utrúsil napokon starší zo súrodencov.

„Kopáň je nepriateľom nielen nášho kráľa, ale aj kresťanského náboženstva.“

„Stále si rovnaký suchár, Poznan. Môžeš získať také majetky a postavenie, že by si si svätosť mohol u pápeža pokojne aj kúpiť.“

Pán Nitry zaťal obe päste a ešte aj zuby, až ho to fyzicky zaboľelo. To, že ho brat nazval „suchárom,“ je jedna vec; ale naväzať sa do rímskeho pontifa, zástupcu Krista na Zemi?! Za normálnych okolností by bratovi jednu vrazil, ale toto predsa nebola normálna okolnosť. Znepriatelíť si Hunta sa rovnalo občianskej vojne. Musí sa krotiť, musí... ešte aspoň chvíľu.

„Tituly tu na Zemi si kúpiť možno môžeš, ale rozhodne nie posmrtný život,“ povedal napokon najpokojnejšie ako vedel.

„Čo odo mňa vlastne chceš, Poznan?“ spýtal sa Hunt už značne nervózne. „Môj názor poznáš, mám si vybrať medzi tým čo mi dáva Kopáň a nejakým prachnivým sľubom nášho otca? Slovanskému ľudu viac pomôže, keď nám bude dovolené žiť si po svojom. Bojíš sa paganizmu? Ale notáák! Kresťanstvo je dnes na vzostupe, všetci veľkí králi a panovníci sú kresťania, byť kresťanom je výhodné z politického hľadiska. Neprejde ani rok a sám Kopáň sa dá pokrstiť, keď zistí, že s ním nikto nechce obchodovať. O Kristovu zvesť sa naozaj báť nemusíš.“

„Vieš, braček môj, hádam máš aj pravdu. Ale ja som chlap, svoje sľuby a záväzky plním,“ Poznan sa otočil smerom ku dverám a v duchu si hovoril, aby jeho náprotivok povedal „čarovné zaklínadlo.“ „No tak, povedz TO,“ šepkal si, „povedz, že som len karikatúra chlapa ...“

„Ty si len karikatúrou chlapa,“ zahundral Hunt urážlivo.

Poznan sa otočil, vytiahol svoj meč spoza opasku, vrhol sa na brata celou silou a hranu meča mu pritlačil na krk tak silno, ako to len šlo.

Hunt sa ledva chytil stola aby nespadol, no ten sa zakolísal a svietnik s niekoľkými horiacimi sviečkami sa z neho prevrhol rovno na hrbu listín pohodenú vedľa. Listy začali horieť a oheň si cez ne kliesnil cestu do všetkých strán.

„Prisahaj mi na SVOJU česť, že budeš plniť záväzky nášho otca a budeš verne slúžiť nášmu kráľovi Štefanovi. Inak ťa podrežem ako prasa, to ti sľubujem!“ vyhrážal sa mladší z bratov tomu staršiemu. Pán Preslavy bol fyzicky ďaleko silnejší, ale Poznan ho držal jednou rukou zvláštnym spôsobom, ako to vedeli len majstri bojového umenia z Arábie a ako sa to naučil z ich listín. V pravej ruke mal meč a hranou sa bratovi pomaly zarezával do krku, až mu z neho kvapkali kvapôčky krvi.

„To nikdy neurobím.“

„Potom zomrieš!“

„A teba moji chlapi zaživa stiahnu z kože.“

„Som ochotný to risknúť, a ty?“

„H-hnusný malý červ, nie si mojím bratom!“ kričal Hunt z posledných síl.

Oheň sa rozširoval po celej miestnosti, drevo praskalo a Poznan začal pociťovať na tvári spaľujúcu horúčavu. Boli ako v pekle. Spozna dverí už začul búchanie Huntových chlapov, tie boli ale zamknuté.

„Prisahaj mi na svoju česť, inak tu obaja zomrieme,“ nevzdával to pán Nitry. Jeho brat len fučal pridusený ohňom.

„Ak... ak mi dáš svoje slovo, že Štefan bude pre náš ľud dobrým, starostlivým a čestným vládárom a že sa k tomu aj verejne zaviazne, potom... potom sa môžeme dohodnúť. Viac nežiadam,“ povedal napokon pán Preslavy.

„Prisahám ti na svoju česť, ja, pán Nitry, Poznan, že kráľ Štefan bude dobrým, starostlivým a čestným vládárom slovanskému ľudu. Keby som o tom pochyboval, nikdy by som sa na jeho stranu nedával. A rovnako tak ti dávam svoje slovo rytiera, že sa k tomu verejne zaviazne.“

„Dobre, Poznan, dobre. Ak sa tak naozaj stane, potom budem spolu so svojim vojskom bojovať na Štefanovej strane.“

Poznan prikývol, odložil svoj meč, chytil brata za ruku a pomohol mu vstať. „Musíme sa odtiaľto nejako dostať,“ zahlásil. V miestnosti už bola veľmi slabá viditeľnosť, plno dymu a všadeprítomný spaľujúci oheň. Strecha sa začal rozpadávať. Cez niekoľko sutín prebehli až ku zamknutým dverám a Hunt sa načahoval po rozpálenom kľúči, v tom sa však dvere rozleteli a za nimi stálo niekoľko jeho chlapov, ktorí ich vyrazili za pomoci

veľkého dreveného brvna. Schytili oboch rytierov a pomohli im dostať sa čo najďalej od plameňov.

#

Kopáňove spojené vojská začali postupovať z juhu smerom na sever prekvapivo rýchlo, jeho voje pôsobili ako dáki bájni jazdci z Apokalypsy. Obrana kráľovstva sa prakticky rozpadla. Väčšina kráľových poddaných rytierov doslova utekala do severných krajov, mnohí dezertovali a skrývali sa na opustených miestach, no našli sa aj takí, ktorí sa pridali k nepriateľovi. Ten smeroval priamo do srdca slovanskej časti krajiny z juhu, juhozápadu aj juhovýchodu, aspoň tak hlásili zvedovia a prebehľáci. Poznanovi sa zdalo, že kráľovskú armádu, alebo lepšie povedané to, čo z nej ostalo, môže zachrániť len zázrak. Ale aspoň mal na svojej strane brata.

„Ak chceme zastaviť nepriateľa, zrejme nenájdeme lepšie miesto, ako je opevnené hradisko pri osade s názvom Bíňa, niekoľko kilometrov na juh odtiaľto,“ vysvetľoval Poznan situáciu na bojovej porade konajúcej sa na jeho dvore. Pred sebou mal veľkú mapu opevnenia, na ktorej boli znázornené tri polkruhy predstavujúce jednotlivé úseky hradieb, menší, väčší a veľký, takže hradisko z výšky vypadalo ako také ucho. „Toto opevnené hradisko sa používalo už za kráľa Svätopluka a je vystavené veľmi dômyselne tak, že je zo západu aj z východu chránené prírodnými prekážkami: riekou Hron na jednej strane a skalnatými útvarmi na strane druhej. Spredu chránia hradisko tri mohutné hradby s priekopami, každá hradba nasleduje niekoľko stoviek metrov za predošlou a samotné hradisko sa nachádza na vyvýšenom mieste. Ak chce Kopáň dobyť Nitru, musí dobyť Bíňu. Keby ju len obišiel a postupoval ďalej, mohlo by sa ľahko stať, že by sme mu mohli útočiť rovno na chrbát.“

„A tá zlá správa?“ spýtal sa Štefan perfektnou slovenčinou, ktorú sa, ako bolo o ňom dobre známe, musel učiť už od malého dieťaťa, keďže jeho rodným jazykom bola maďarčina.

„Pevnosť sa dlhšiu dobu nepoužívala, takže je značne schátraná. Najväčší problém je, samozrejme, so samotnými múrmi opevnenia. Diery možno zalátať, ale aj tak... môže nás to nepríjemne prekvapiť v tú najmenej vhodnú chvíľu. Ďalšia vec je, že musíme Kopáňa poraziť na hlavu. Hrnú sa k nám tri klíny: v strede najsilnejší a po bokoch dva slabšie. Nemôžeme

poraziť všetky tri. Ale môžeme sa pokúsiť odraziť a poškodiť ten najmohutnejší v strede s Kopáňom na čele. Keby sa oni stiahli a utiekli by, slabšie krídla by ich nasledovali.“

„A ak Bíňa padne?“ nedalo mladučkému kráľovi.

„Ak Bíňa padne,“ odpovedal Poznan trochu stlmeným hlasom, „cesta do Nitry bude pre nepriateľa prakticky voľná. A keď obsadí Nitru, tá sa stane dokonalou základňou pre ďalší postup do severného Uhorska. Zastaviť Kopáňové vojská už bude v takom prípade pre nás takmer nemožné, keď si vezmeme pomer síl našich a jeho.“

Bolo jasné, že pred Štefanom a jeho veľmožmi stojí neľahká úloha.

997 n.l.
Vznikajúce Uhorské kráľovstvo, Panónia

Na hradisku v Bíni sa začali veľké opevňovacie práce. Páni nahnali veľké množstvo poddaných, ktorí kopali zákopy pred múrmi, samotné múry spevňovali, obnovovali schátrané pozorovacie veže. Na prácu boli najatí najlepší inžinieri z Preslavy aj Nitry. Rovnako sa ponúkali veľké čiastky pre tých, ktorí by šli bojovať. Do vojska sa hrnulo veľké množstvo junákov, ktorých už omrzelo ich stereotypný roľnícky život, alebo chceli jednoducho zažiť dobrodružstvo, o ktorom by rozprávali ešte svojim vnukom.

„Ako prebieha nábor vojska?“ spýtal sa Hunt mladšieho brata, ktorý mal tieto veci na starosti.

„Dobrovoľníkov sa síce hrnie dosť, ale stále to nestačí. Už som tu v Nitre nariadil všeobecnú mobilizáciu mužov od osemnásť do štyridsať rokov. Ty by si mal urobiť to isté,“ prišla odpoveď.

„Ale... načo toľké počty? Všetko sa takými masami komplikuje, zásobovanie, disciplína, morálka... Junáci nebudú takí dobrí vojaci, ako v bojoch preverení rytieri a veľmoži. A navyše, nejde mi do hlavy, ako ich chceš všetkých napratať do hradiska?!“

„Odpoveď je jednoduchá, brat môj,“ odpovedal Poznan. „Títo ľudia nie sú určení na boj na hradisku. Ale až po ňom.“

Hunt sa zatváril počudovane. „Akosi ti nerozumiem,“ zamrmlal napokon.

„Dovoľ mi to vysvetliť: aj keby sme odrazili Kopáňov útok, stále jeho vojsko nebude zničené. Výsledok by bol vlastne nerozhodný – keďže on má celý juh nášho kráľovstva a my zas celý sever. Takýto stav by znamenal dlhú nekončiacu občiansku vojnu, ktorá by mohla trvať roky a nikdy by sa úplne nevyriešila. My musíme Kopáňove vojsko zničiť, a znovu dobyť juh našej uhorskej vlasti. Na to ale budeme potrebovať veľkú armádu.“

Keď sa porada s bratom skončila, Poznan si šiel ľahnúť. Bola už hlboká noc. Snažil sa byť čo najtichší, aby nevzbudil svoju manželku, avšak tá sa po chvíli prevalila a dívala sa na neho.

„Tak ako to vypadá, drahý,“ oslovila ho napokon.

„Nechcem ťa tým moc zťažovať,“ odpovedal rytier unaveným tónom.

„Práve sa mi sníval zvláštny sen...“ pošepla.

„Naozaj? A o čom?“ Poznana podobné mystéria vždy tak trochu lákali, aj keď to nerád priznával.

„Kráčala som po jarnej lúke, všade boli nádherné živé kvety, vzduch bol tak svieži a tráva hebká ako páperie. Vtáčiky milo štebotali, malé líštičky sa naháňali a vyvádžali, v diaľke bolo počuť zvony kostola. Na kopci neďaleko stáli ľudia, ktorí radostne spievali a ďakovali všemohúcemu Bohu. A videla som aj teba! Spolu s Huntom ste stáli po boku kráľa Štefana, každý z jednej strany, a spoločne ste dohliadali na náš blahobyť. Všetci ste žiarili ako svätci.“

„To bol naozaj pekný sen.“

„Bude zase dobre, uvidíš,“ chlácholila Zuzana manžela. „Do tejto krajiny prídu pokoj a mier a ich strojcom bude kráľ Štefan. Za pomoci tvojej a tvojho brata.“

„Ach, kiežby... Ale moc tomu neverím.“

Bol teplý letný deň. Mladučký Štefan stál v sprievode veľmožov Hunta a Poznana na brehu rieky. Po oboch stranách koryta boli zástupy ľudí – zväčša vojakov pánov Preslavy a Nitry, ako aj kráľa samotného. Pridružil sa ale aj nemalý zástup zvedavcov z okolia. Niekoľko dní nepršalo, takže rieka nebola veľmi rozvodnená. „Toto je rieka Hron, pane,“ povedal Poznan. „Tu vykonáme náš obrad.“ Kráľ vypadal odhodlane, no trochu smiešne. Pôsobil ako malý nemotorný medveď, ktorý sa snaží po matkinom príklade ukradnúť med z bútlavy stromu, ale voľajako sa mu to nedarí – aspoň tak to pripadalo rytierovi z Nitry. Kráľ prikývol. Všetci traja vstúpili do toku rieky a kráčali do jej stredu. Tam sa zastavili. Rieka nebola

veľmi chladná, bola príjemne osviežujúca. Mladý Arpádovec sklonil hlavu.

„Štefan, syn Gejzov,“ začal Poznan slová zasvätenia do rytierskeho stavu, „prisaháš, že budeš verne slúžiť zákonom nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista, brániť jeho Cirkev i ľud tebe zverený, že budeš bojovať proti neprávosti a klamstvám, pomáhať pokorným, ponižovať pyšných a odpúšťať svojim vinníkom, ak svoj hriech olutujú?“

„Prisahám!“

„Ja, Poznan, pán Nitry a jej okolia, ťa prijímam do nášho spoločenstva a vyzývam ťa, aby si prevzal tento meč na znak prijatia do rytierskeho stavu.“ Mladík – stále s hlavou sklonenou – načiahol svoje ruky a chytil do nich ťažký železný meč. S istými ťažkosťami si ho dal za opasok. Potom sa ozval Hunt z opačnej strany.

„Štefan, syn Gejzov, prisaháš, že budeš verným a spravodlivým kráľom celého Uhorska, národov ako maďarského, tak i slovanského, že budeš svoju ríšu a oba jej národy brániť pred nepriateľmi vnútornými i vonkajšími, viesť ich ku Kristovi, učiť ich a vzdelávať vo veciach náboženských a svetských, že budeš svojich poddaných, urodzených aj neurodzených, milovať ako svoje vlastné deti a tak sa k nim aj chovať?“

„Prisahám!“

Šľachtic vzal zlatý kalich, nabral doň vodu z Hrona a lial ju Štefanovi na hlavu hovoriac:

„Ja, Hont, pán Preslavy a okolia, ťa teda potvrdzujem v úrade vládcu celého Uhorska, potvrdzujem, že si pánom nielen maďarského ale aj jeho slovanského obyvateľstva, a potvrdzujem, že je to tak z vôle Najvyššieho. Boh ti v tvojej úlohe pomáha!“ Potom dodal: „príjmy tento kalich ako symbol svojho potvrdenia v úrade.“ Mladík načiahol ruky a predmet si prevzal. Ľudia stojaci na brehoch mohutne oslavovali a prevolávali slávu kráľovi Štefanovi.

#

„Vkladám svoj osud do tvojich rúk, Pane.“ V to ráno pršalo. „Stoj pri mne, ochraňuj ma a ak mám padnúť, prijmi moju dušu do svojho Nebeského kráľovstva.“ Chladné veľké kvapky padali na Poznanov chrbát a boli mu až nepríjemné. O chvíľu sa to začne. „Přřř, Fergus, buď pokojný,“ chlácholil svojho koňa, ktorý sa nervózne mrvil a dupotal. „Na čo čakajú?“ mrmlal si rytier popod nos dívajúc sa pred seba. Pred ním sa krčili vojaci

schovávajúci sa za veľkým múrom. Napravo a naľavo boli pozorovacie vežičky. Poznan sedel na koni v druhej z troch línii. Niekoľko stoviek metrov nižšie bola prvá línia – chránená prvým veľkým múrom a priekopou. Za chrbtom pána z Nitry bola posledná tretia línia. Za ňou bol sám Štefan s Vencelínom. Pri každej línii bola ústupová cesta, kde sa mohli vojaci takticky stiahnuť, aby pomáhali brániť ďalšie opevnenia, keď ich pôvodných sa zmocnil nepriateľ.

Kdesi v diaľke zazneli trúby, signál, že nepriateľ sa rozhodol zaútočiť. Poznan na chvíľu zmeravel, rovnako tak zamrzli aj jeho vojaci. Zataľ zuby. „Teraz musíš byť silný, teraz musíš byť silný,“ opakoval si, aby náhodou nepodľahol slabošským myšlienkam na chabý útek, ktoré sa vznášajú ako príznak nad každým človekom v podobnej situácii. Po trúbach nasledoval rev tisícok hrdiel a na líniu vpredu sa už znášali prvé vlny horiacich šípov. Chlapi sa tam kryli za drevenými štítmí, na mnohých miestach dlhej línie vypukli rozsiahle požiare, tie však boli rýchlo zahasnuté prudkým hustým dažďom, ktorý začal práve padať z oblohy. Po prvej vlne nasledovala ešte druhá a tretia. Asi sto – sto päťdesiat chlapov ostalo ležať mŕtvych, či ranených na zemi, popri mnohých ťažko ranených sa skláňali mnísi v svojich typických róbach a dávali im posledné pomazanie. Spredu sa ozýval ťaživý nárek chlapov v predsmrtnej agónii.

Začal hlavný nepriateľov útok na múry opevnenia. Po celej dĺžke rozľahlého múru sa zrazu z druhej strany vyšplhali stovky a stovky bojovníkov držiac v rukách meče, nože a sekery, zoskakovali dole a sekali a rúbali čo im prišlo pod ruku. Vojsko kráľa Štefana sa bránilo čo to šlo, lenže nepriateľov bolo ako lesklých kamienkov na dne rieky. Kráľovská línia sa síce podlomila, no stále sa držala. V tom sa však na pravej strane prepadlo kus obranného valu, ktorý nepriateľ medzitým zospodu podkopal a potom doň búšil baranidlom. Vznikla veľká diera cez ktorú sa hrnula masa divochov a tí bez zľutovania vraždili všetko, čo im prišlo pod ruku. Poznan sa na celú scénu hľadel so zovretým srdcom. Kiež by tak mohol nejako pomôcť. Ale vlastne je to jedno. Za chvíľu sa po krvi žízniaca horda dovalí až k nemu. Zrejme sa nedožije ďalšej hodiny. „Bože daj mi milosť obstať,“ zamrmľal si ešte raz.

Nepriateľské hordy sa cez les tiel presekali až ku druhému obrannému valu, za ktorým bol Poznan so svojím vojskom. Z vojakov a mníchov kráľa Štefana, ktorí sa nachádzali v prvej línii, neprežil nikto, všetkých zmasakrovali. „Spustite zástavu svätého Juraja!“ zakričal pán Nitry, čo malo posilniť ubitú morálku mužstva, bol to však aj symbol na zahájenie

lukostrelby na nepriateľa za hradbami. V neposlednom rade tým dával najavo, že sa on a jeho muži utiekajú pod ochranu tohto svätca. Lukostrelci napli tetivy, zamierili do vzduchu a rázom vypustili more šípov, ktoré v radách nepriateľa spôsobovali značné škody a dezorientáciu. Kopáňove hordy sa však hnali ako veľká hnedá prílivová vlna, ktorá sa začal prelievať už za druhý obranný múr. „Nič nie je v túto hodinu dôležitejšie ako obstať so ctou,“ zakričal Poznan nahlas, aby to počuli jeho muži, „ani život, ani smrť. Pretože Boh bude súdiť naše skutky a to, ako sme zachovávali jeho vôľu. A jeho vôľou teraz je, aby sme bránil Svätú cirkev, boží ľud, ním vyvoleného kráľa Štefana a našu uhorskú vlasť. O koľko sladšie musí byť dívať sa do tváre rozzúreného zdiveného nepriateľa, než sa po smrti pozeráť do tváre Krista s vedomím, že sme ho v osudovú hodinu sklamali! Preto bojujte, ako sa na kresťanskú armádu patrí a sami anjeli budú stáť na našej strane.“

Poznan si nasadil ocelovú prilbu na hlavu a zavelil hlavnej časti vojska do útoku. Jeho predné voje boli už masakrované. Vtom to prišlo, zo všetkých strán. Masa rozzúrených tiel zo sekerami a mačetami ho obkolesila zo všetkých strán. Sediac na svojom koníkovi všetko pod sebou sekal a sekal a sekal. Všade sa liala krv, akoby to bola voda v koryte rieky. Zem bol posiatá ľudskými údmi ale nikto sa nad tým nepozastavoval, akoby to bola tá najnormálnejšia vec. Zranili jeho koňa, takže z neho rytier musel zoskočiť. Už bol na svojich, už nemal žiadnu výhodu. Hordy divochov na oboch stranách prerazili. Poznan počítal sekundy svojho života, vedel, že to už dlho nepotrvá, ale snažil sa zabiť čo najviac protivníkov, kým ešte mohol. Fyzicky bol síce slabý, ale zúrivosť mu dodávala priam nadľudskú silu. Ešte naposledy sa pozrel na svojho kráľa. Majestátne sedel na svojom koni pripravený vrhnúť všetko do poslednej obrany svojho kráľovstva pred uzurpátormi. Jeden z divochov sekol rytiera do ramena. Prenikavá bolesť ho zasiahla do celého tela, ale vnímal ju len na chvíľu. Ruka je na svojom mieste, to je teraz dôležité, ešte stále ňou môže bodáť.

Čosi sa začalo diať. Nepriatelia sa k Poznanovi otáčali chrbtom, kričali v strašnom šialenstve. Zrazu akoby všetka ta horda mäsa pominula, že už nemal pomaly do čoho rúbať. „Čo sa to deje?“ hovoril si Poznan veľmi prekvapený. „Žeby zázrak?“ Vtom začul dupot koní a rev stoviek čerstvých chlapov. „Hont! To je Hont so svojím vojskom!“ zakričal ktosi vpredu. No jasné, Hont! – preblyso mladšiemu zo súrodencovi hlavou. V napätí pred bitkou a v zápale boja úplne zabudol, že sa pešiaci jeho brata schovávali

opodial v hustom poraste, aby zasiahli a napadli nepriateľa od chrbta, keď to bude najviac treba.

Otvorila sa brána z tretieho obranného stanovišťa a sám kráľ Štefan spolu so svojim veliteľom Vencelínom a ich zostávajúcimi mužmi vybehli vpred aby dosekali, čo ešte z nepriateľa ostalo. Mladučký Štefan si počínal veľmi obratne a neohrozene, až sám ostrieľaný Poznan bol udivený. Nepriateľovi muži sa dostali do obklúčenia z troch strán a nikto s nimi nemal zľutovania. Nakoniec sa však našlo pár zblúdilých duší, ktoré v mene kresťanského Boha prosili o milosť a aj sa im jej zo strany kráľa dostala. Museli mu ale prisahať vernosť. Kopáňa však nikde nebolo. Zrejme vyčkával vonku za hradbami. Poznan si predstavil jeho zúrivy hnev, keď videl, ako celá bitka nakoniec dopadla. Pán Nitry odhodil svoj meč, z posledných síl si sňal železnú prilbu a zosypal na zem. Jeho chabé telo od vyčerpania a pulzujúcej bolesti upadlo do bezvedomia.

Rytieri spolu s kráľom a Vencelínom prechádzali krajinou. Kopáň musel po porážke ustúpiť množstvo kilometrov na juh, aby sa skonsolidoval, avšak tam už na nich čakal čerstvý a pripravený. Alebo snáď nie? Poznan nevedel dosť dobre odhadnúť situáciu a to ho trochu mrzelo. Veľmi dobre vedel, že vojsko je najzraniteľnejšie, keď ide naslepo, keď nevie, čo je pred ním.

„Pane, obávam sa, že našich zvedov nepriateľ pochytil a zabil,“ utrúsil Hunt kráľovi Štefanovi. „Inak by tu už boli.“ Poznan súhlasne prikývol. Špehovia sú špeciálne vycvičení bojovníci, ktorých úlohou je nebadane sa priplaziť čo najbližšie k nepriateľovi, pozorne zaznamenať každý možný detail, od veľkosti a postavenia armády, až po morálku mužstva. Okrem toho za peniaze neraz dokážu naverbovať špiónov vo vnútri nepriateľskej armády, či dokonca velenia, ktorí potom podávajú presné informácie o plánoch svojich nadriadených. Samozrejme, špehovia sú pre armádu neoceniteľní, sú jej očami a ušami. Za to sú aj kráľovsky platení. V armáde platí pravidlo, ak sa neukážu do troch dní, sú už zrejme po smrti. Asi desiatka Štefanových špehov rozoslaná do všetkých strán sa už tri dni neukázala. Ani jeden! Zlé znamenie.

Krajinou ticho prechádzali veľmoži spolu s kráľom. Rovnako otupelo sa chovali aj ich kone. Pred nimi sa nachádzala vypálená tráva, čo nariadil Kopáň pri ústupe. Všade bolo množstvo výstroje a výzbroje, prevrátené vozy, zdochliny koňov a mŕtvoly vojakov.

„Čo sa tu stalo?“ opýtal sa znenazdajky kráľ Poznana.

„Nepriateľ mal evidentne naponáhlo pane, preto tu zanechal toľko vybavenia.“

„A tie mŕtvoly? My sme ich predsa nemohli zabiť.“

„Nie som si istý, pane. Ale myslím si, že sú to ranení vojaci, ktorých tu pre ich neschopnosť pohybu nechali zomrieť. Naši lekári by to vedeli určit presnejšie.“ Štefana striaslo.

„Najviac obáv mi ale robí tá vypálená tráva. I keď dážď ohne uhasil rýchlo, je to znamenie, že sa našu armádu Kopán pokúsil vyhladovať. Neviem si predstaviť, čo môžeme očakávať v takých osadách či mestečkách, ktoré by nám mohli poskytnúť určité útočisko. Obávam sa toho najhoršieho.“

Mladučký kráľ mal čo robiť, aby nespadol z koňa. Poznan sa na seba chvíľu hneval, že vyslovil túto svoju domnienku – áno, stále je to len domnienka – ale treba byť pripravený na najhoršie. Len tak možno čeliť neistému osudu s otvorenou myslou nenakazenou planými nádejami.

Vošli do akejsi osady. Všade bolo ticho a dusno ako v hrobe. Niektoré drevené domy sa zdali byť nedotknuté, no niektoré boli úplne zničené a u iných chýbala slamená strecha. Avšak obyvateľstva nebolo nikde. Kráľ prikázal svojim vojakom, aby prehľadali celú osadu. On sám spolu s Huntom a Poznanom pomaly prechádzali jej stredom. Pán Nitry sa obával toho najhoršieho – masakru obyvateľstva. Z kníh a listín dobre vedel, že to je bežná a účinná vojenská taktika.

„Nem találtunk senkit, uram,“ hlásil kráľovi jeden z jeho pobočníkov, „csak mindent szétdobált bítort.“

„Čo hovoril?“ spýtal sa Hunt mladšieho brata. Sám nevedel maďarsky ani slovo, no Poznan ovládal hneď niekoľko jazykov.

„Hovoril, že nikoho nenašli. Len že všade je rozhádzaný nábytok. Ako po súboji.“

„To je divné.“

„To veru je.“

Mladý kráľ zoskočil z koňa a podišiel niekoľko metrov. Neveriacky sa rozhliadal okolo seba. „Mohli ich vziať zo sebou?“ opýtal sa napokon Poznana.

„Pane... ja neviem. Možno nejaké ženy, ako rukojemníkov, mužov na otrocké práce... ale deti a najmä starcov by určite nebrali. Tí by ich len spomaľovali pri úteku.“

„Tak čo sa tu potom došľaka stalo? Snáď sa neprepadli všetci tí ľudia pod zem!“ Štefan chodili nervózne sem a tam, akoby nevedel, čo chce vlastne urobiť. Bol vo viditeľnom šoku.

„Pane, podľa mňa ich všetkých zmasakrovali a niekde tu budú telá,“ ozval sa napokon znova pán Nitry.

„Tomu nerozumiem. Prečo... prečo by to robili? Sám ste hovoril, že majú málo času. Prečo by sa tu niekto zastavoval a len tak by vraždil ženy a deti! To je predsa hlúposť.“

„Aby vás rozzúrili, pane.“

„Čo mi to tu meliete za hlúposti?!“ Poznan musel nahlas preglgnúť, aby nestratil nervy aj on.

„Pane, to je vojenská leš... masakrovať obyvateľstvá a vyprovokovať tak ich pánov k hnevu,“ povedal napokon. „Do boja musíte ísť s chladnou hlavou a nie v zúrivosti, lebo sa môžete dopustiť fatálnych chýb. O toto im ide. Veľakrát sa jasné víťazstvá pod náporom slepého hnevu a z neho plynúcich nepremyslených krokov premenili na vojenskú katastrofu. Vôbec sme sa tu nemali zastavovať. Navrhujem, aby sme odtiaľto odišli čo najrýchlejšie.“ Zdalo sa, že kráľ uvažuje o jeho návrhu.

„Valamit találtunk! Valamit találtunk!“ zakričal zrazu niekde zozadu akýsi vojak. Kráľ sa tým smerom hneď rozbehol, no Vencelín zoskočil z koňa, dobehol ho a chytil za rameno. Pokrútil hlavou, aby tam Štefan radšej nešiel. Ten sa mu vytrhol.

„Niečo tam našli,“ povedal Poznan bratovi, obaja taktiež zoskočili na zem a hnali sa za kráľom.

Prišli k miestu, kde bola dedinská studňa. Vojaci ju obkolesovali dívali sa dnu, odvracali sa, niektorí už neďaleko zvracali. Štefan sa k studni rozbehol.

„Pane, nerobte to!“ zakričal naň ešte raz aj Hunt v márnej nádeji.

Štefan dobehol k studni, načíahal sa a zíal do nej niekoľko nekončených chvíľ. Potom sa chytil za hlavu, klákol do prachu a začal hystericky nariekať. „Mi történhetet, mi történhetet, mi történhetet,“ hovoril vo svojom rodnom jazyku a bil sa pritom hlavou do zeme, akoby načisto stratil rozum. Hneď ho obkolesili vojaci, aby ho utíšili a pomohli mu na nohy. Poznan sa dostal nebezpečne blízko studne. Vedel, že by sa do nej nemal hľadieť, tušil čo v nej asi bude. Bol múdry, lebo sa vzdelával. Vzdelával sa, lebo bol od malička zvedavý. Ale aj zvedavosť má, tak ako všetko, svoj odvrátený rub. Pozrel sa.

Studňa, nech bola akokoľvek hlboká, bola naplnená nahými, zbitými a zohavenými telami až takmer po okraj. Starí, mladí, muži, ženy, deti, VŠETCI. Celá osada v tej prekliatej studni našla svoj hrob po tak strašnej smrti, že aj trest Sodomy a Gomory sa zdal byť oproti tejto rane veľmi

mierny. Poznan mal čo robiť, aby nezvracal hneď na mieste. V duchu si nadával do hlupákov. Načo to robil, načo sa pozeral? Veď presne toto Kopáň chcel: aby ho posadol hnev, zaslepujúci, vražedný, satanský hnev. Všetka chladnosť a rozumnosť ho v tú chvíľu opustila. Už len precitoval zlo, ktoré doň vstúpilo. Chcel sa mstiť, túžil po odplate, túžil po krvi, po jej sladkastom zápachu.

#

Vojaci telá vyberali celý deň, aby ich mohli pochovať a aby sa zabránilo infekcii podzemných vôd. Poznan spolu s kráľom zašli obďaleč do napoly zničeného dreveného kostolíka. Hunt a Vencelín riadili vyprošťovacie práce. V kostolíku boli vybité okná a polovica strechy chýbala, takže bolo vidieť mračná na oblohe z ktorých sa lial dážď. Štefan bol stále viditeľne otrasený. Vnútri bolo všetko spálené a zničené, ako zázrakom prežila len jedna socha Najsvätejšej Panny a pár lavíc vzadu. Tam si sadli.

„Mali ste pravdu,“ začal napokon Štefan, „bola chyba sem ísť. Svojím nezodpovedným konaním som ohrozil celé naše úsilie a do istej miery aj budúcnosť kráľovstva.“

„Pane, ešte stále ste mladučký človek,“ odpovedal pán Nitry. „A nevýhodou mladých je neznalosť vecí. Ja sám som vždy čítal množstvo kníh a spisov, ale pokiaľ som si na vlastnej koži neprešiel mnohými ťažkosťami a strasťami, ničomu som v skutočnosti nechápal, aj keď som si myslel pravý opak.“

Obaja ticho sedeli v lavici, pohružení do vlastných myšlienok. Poznan si spomenul na Zuzanu. Na dni, keď ešte neboli svoji. Aký len mala očarujúci úsmev a šibalský pohľad! Zvádzala ho, ale on sa bránil. Chcel byť múdrom, vzdelaným a scestovaným, no na to musí byť človek sám. Buď sa venuje vede, alebo žene, nedá sa sklbiť oboje, lebo inak by jedno, alebo druhé zanedbával. Nakoniec však Zuzaninmu čaru podľahol. On, muž listín a širého sveta, podľahol ľahkej prostote dobrej, skromnej a milujúcej ženy. Myslel si, že toho bude skôr, či neskôr ľutovať, že sa napokon odcudzila, že je to akýsi nepísaný zákon prírody. To sa však nikdy nestalo. Jeho manželka sa vždy snažila viesť ho k dobru, byť mu oporou v jeho slabostiach a porozumieť mu. To z neho nakoniec urobil ďaleko schopnejšiu a ľudskejšiu bytosť, ako by bol kedy povedal. Pousmial sa

a opäť sa pozrel na Štefana. Mladíka triaslo od zimy. Zrazu si všimol, že sa mu na krku hompála malý krížik, akýsi kúsok železa v tvare kríža. Žiadne zlato, žiadne drahokamy, každý poddaný rytier mal honosnejší kríž od tohto.

„Čo je to za krížik, čo nosíte?“ nedalo mu. „Je trochu... ehm... skromný.“

„Je to tá najvzácnejšia vec, čo mám.“ Poznana myklo od prekvapenia.

„Tomu nerozumiem, pane.“

„Podľa legendy dostal tento krížik jeden rímsky vojak, keď prešiel na kresťanskú vieru, ešte v dávnych časoch, keď Rimania bojovali za Marka Aurélia tu v týchto končinách proti barbarom...“

„... to znie zaujímavo, pane.“

„no a... potom si ho dedila jeho rodina z generácie na generáciu z otca na syna. Bola to vojenská rodina a všetci bojovali v rímskej armáde. Jeden z tých ľudí, čo tento krížik nosil zavesený na krku, dokonca bojoval v slávnom vojnovom ťažení cisára Konštantína Veľkého, po ktorom, v roku 313, ustanovil cisár kresťanstvo za legálne náboženstvo a sám sa dal pokrstiť.“ Poznan nemohol uveriť vlastným ušiam. Za také niečo by on sám dal všetko zlato, čo doteraz nahromadil.

„A ako sa taká vec dostala až ku vám?“ opýtal sa napokon.

„Krížik si dedilo ešte niekoľko generácii, až sa jeden z potomkov rozhodol po službe v armáde vstúpiť do kláštora a umrel bezdetný. Pred smrťou ho daroval svojmu biskupovi a celé stáročia si ho potom dedili vysokí cirkevní hodnostári. Keď môj otec napokon prestúpil na kresťanstvo, biskup pražský, Vojtech, mu kríž daroval so slovami: „Navracia sa tam, kde vždy patrilo. Starajte sa oň dobre.““

„A váš otec ho odovzdal vám.“

„Presne tak.“

#

Po nešťastnej zastávke sa armáda s kráľom a jeho velmožmi na čele dala opäť do pohybu. Všetci šli pomaly a smutne, nikto neprehovoril ani slovka, akoby mal každý jeden vojak vyrezaný jazyk, tak, ako Vencelín. Vojsko sa zámerne vyhýbalo kde-tu roztrúseným dedinkám a osadám.

Ďalší podobný zážitok by ho mohol morálne a duševne už nadobro rozleptať. Kráľ však ustanovil malú jednotku, ktorá sa mala od hlavnej armády odpútať a dedinky skúmať, pre prípad preživších detí a podobne.

Občas rady ozbrojených chlapov napadla malá skupinka nepriateľov, čo bolo vlastne dobre, lebo sa ich myšlienku aspoň na chvíľu ubrali iným smerom od onej osady. Poznana však zdesila nemiestna brutalita jeho vlastných chlapov a niekoľkým nariadil bitie palicou. On sám mal občas chuť škriabať kopáňovým barbarom oči zažíva a prepichovať im uši, ale preboha, kam by sa to potom dostali? Stali by sa horšími od pohanského nepriateľa. Ich spaľujúca, ničivá zloba by ich nakoniec sama pohltila a už by nedôveroval ani druh druhovi. Z vojska kresťanov by sa stalo vojsko banditov a zatratencov. Pricválal posol.

„Pane, pane, správy od predvoja,“ začal na kráľa sklúčene sediaceho na svojom žrebcovi medzi Huntom a Poznanom.

„Áno? Čo sa deje?“

„Kopáň obsadil hrad Vesprém . Tam urobil svoje stanovište. Jeho vojsko si postavilo stanový tábor niekoľko kilometrov od hradu.“

„Je to jasné,“ utrúsil Štefan po krátkej odmlke. „Čakajú na rozhodujúcu bitku.“

Vojsko kráľa Štefana sa utáborilo sotva päť kilometrov od svojho nepriateľa. Kráľ, Vencelín, Hunt, Poznan ba aj biskup nitriansky sedeli neskoro večer okolo plápolajúceho ohňa. Všetci vedeli, čo ich na druhý deň čaká. Poznan by si bol lahol už po západe slnka, ale bol príliš rozrušený. Stále ho ťažilo, čo videl v tej osade. Nesmie takto rozmýšľať, nesmie si to púšťať k srdci! Ale predsa sa desil, že v slabej chvíli mu tie obrazy zohavených ľudských tiel prídu náhle na myseľ a on... prestane uvažovať a začne sa správať ako ranená divá šelma snažiaca sa újsť z obklúčenia pravekých lovcov. Je neuveriteľné, ako ľahko sa z človeka môže stať desivé monštrum – zopakoval si niekoľkokrát v duchu. Ale ako sa proti tomu brániť?

Ťaživé ticho prerušil až biskup, ktorý sa k výprave pridal krátko po bitke pri Bíni, ale dosiaľ ho ťažila horúčka potom, čo zmokol a prechladol. „Viete, premýšľal som o našom vojnovom ťažení, o situácii v ktorej sme,“ povedal akoby znenazdajky, pričom to vypadalo, že ho nikto ani nepočúva. „Pripomína mi to dávnu udalosť o ktorej mi kedysi rozprával jeden môj predstavený v kláštore. Páter Augustín sa volal. Raz mi rozpovedal príbeh o jednom írskom mníchovi menom Paul Galsworthy, ktorý pred takmer tristo rokmi slúžil ako misionár na akomsi severskom keltskom ostrove. Keď na ostrov prišiel spolu so svojimi spolubratmi v Kristovi, miestni obyvatelia boli ešte divosi loviaci zver. Postupne ich však tvrdou prácou skultivoval, scivilizoval a, samozrejme, priviedol ich k viere. Asi dvadsať rokov potom – bol jediným, kto ostal z pôvodnej skupiny – mu na pomoc poslali ďalšieho mnícha menom James. Jeho priezvisko si už, žiaľbohu, nepamätám, ale bol to Sas. No a práve v tej dobe sa takmer všetci

obyvatelia ostrova postavili proti obom misionárom a nasledujúc akéhosi miestneho pohanského divoča, ich oboch zabili, spolu s pár vernými dušami, ktoré sa radšej rozhodli položiť svoj život za Krista, akoby sa mali znovu klaňať svojim démonickým krvavým božstvám. Tak sa stal ostrov znova pohanským.

Ale nie naddlho. Čoskoro sa z ich nového náčelníka vykľul strašný tyran, ktorý vraždil každého, kto sa mu len trochu zneľúbil, a zneuctil snáď všetky ženy na tom malom Bohom prekliatom ostrove. Ale Najvyšší sa nakoniec zlutoval aj nad tou biednou skalou a jej obyvateľmi. Tí svojho tyranského vodcu zavraždili a znovu požiadali matku Cirkev, aby im poslala múdrych mužov, ktorí by im pomohli opäť sa dostať na správnu cestu. A tak sedem rokov po vyvraždení všetkých Bohu verných, sa stal ostrov opäť kresťanským. Otca Paula vyhlásila Cirkev svätá za blahoslaveného. A tá skala, ako dlho bude čnieť nad morom, tak dlho tam budú mať Paula za svojho národného patróna, ku ktorému sa dennodenne modlia.“

„A čo ten druhý mních... on nebol vyhlásený za blahoslaveného?“ zaujímalo Poznana.

„James. S ním je to trochu zložitejšie. Dlho sa myslelo, že aj jemu bude priznaný status blahoslavenstva, ale objavili sa isté náznaky, že v čase skúšky mohol Krista zaprieť. Miestni hovoria, že si nakoniec dokonca vzal život. Ale pravdu sa už asi nikdy nedozvieme. Kde je dnes jeho duša, to vie len Všemohúci.“

„Bol to vskutku zaujímavý príbeh, otče,“ ozval sa napokon sám mladý kráľ Štefan, „ale stále mi nedochádza, čo má spoločného s našou situáciou... čo ste ním vlastne chceli povedať...?“

„Chcem som tým len naznačiť, že nech zajtrašnia bitka dopadne akokoľvek, ctený kráľ, Boh sa s tým pohanským psom Kopáňom nakoniec dozaista sám poráta. Už teraz to má spočítané, ledaže by sa obrátil a začal sa zo svojich hriechov kajať.“

„Ach, kiežby,“ vydýchol Štefan.

Poznana príbeh o prekliatom ostrove zaujal. Ako by sa asi zachoval on, keby sa znenazdajky ocitol na temnej skale plnej krvilačných divočov, sám a bezbranný? Bez svojho meča, verných druhov, schopností a znalostí vojnového umenia, ktorým venoval toľko času? Nemal pochýb, že on by Boha nezradil, že on by sa divochoom postavil a nechal by sa hoc aj piecť zaživa. Aspoň... aspoň v to dúfal. Ale kto to naozaj môže vedieť? Aj zaťatá zuby a povedať „nie“ je druh daru. Daru, ktorý v sebe človek objaví až

v onen osudový moment. Alebo aj neobjaví... Poznan sa v duchu ešte naposledy pomodlil za dušu toho Džejsa, či ako sa volal, hoci o ňom nikdy pred tým nepočul. Len dúfal, že nič z toho, čo o ňom biskup hovoril – že zaprel Krista a dokonca si vzal život vlastnou rukou – nebola pravda, lebo to by bolo veľmi zlé. Potom hlboko zaspal. Zajtra ho čaká ťažký deň a veľká skúška. Možno najväčšia v jeho živote.

#

Predpoludním sa na rovnej pláni neďaleko Vesprémskeho hradu zoradili dve veľké vojská. Z diaľky bolo vidieť tú mohutnú kamennú stavbu, ktorá sa vypínala ako bájnny Goliáš. Chlapi stojaci na jednej aj druhej strane vo vzdialenosti len niekoľko stoviek metrov, na seba nekonečnú chvíľu ticho poškulovali čakajúc, čo sa bude diať a kto zaútočí ako prvý. Poznan sedel na svojom žrebcovi a svojim velmožom a žoldnierom neustále naznačoval, aby zostali pokojní, že sa to už čochvíľa začne. Vojaci začínali byť nervózni a aj ich pán by bol už najradšej v boji, než v tejto trýznivej vyčkávajúcej situácii. Po Poznanovej pravej ruke bolo vojsko jeho brata Hunta a po ľavej zas nepočetná armáda kráľa Štefana a jeho verného pobočníka, rytiera Vencelína, ktorý v boji de facto velil. Znenazdajky ku pánovi Nitry docválal jeho starší brat.

„Tak čo, ako to vyzerá?“ opýtal sa Hunt Poznana.

„Zdá sa, že špehovia mali pravdu: nepriateľ mal celé týždne na zabratie tam toho kopčeka, takže má lepšiu východiskovú pozíciu. Početne sme na tom rovnako, ale Kopáň nemá k dispozícií konskú jazdu, ani kvalitných lukostrelcov. Je možné, že časť jeho vojska tvoria len narýchlo vycvičení roľníci, podobne ako u nás, čo nám vyhovuje.“

„Ako nás chce teda poraziť, keď nemá silné a priebojné kone?“

„Myslím, že chce, aby sme si na jeho obrane vylámali zuby. Je to tak päťdesiat na päťdesiat a skutočne rozhodujúcim faktorom bude až taktika a potrebné šťastie. Máme Kopáňa v slučke a on sa z nej snaží vyvliecť. V prípade jeho víťazstva by oba tábory začínali prakticky od nuly a vojna by mohla trvať ešte dlhé roky a dokonca skončiť jeho víťazstvom. Ale nemám pochyb,“ dodal napokon Poznan optimisticky, „že Boh je na našej strane.“

„Vieš Poznan, musím sa ti s niečím zdôveriť,“ začal znenazdajky starší zo súrodencov. „Neviem prečo to tak je, ale mám z toho Germána Vencelína nedobry pocit. Akosi mu neverím a netuším prečo.“

Jednoducho... zdá sa mi, akoby niečo pred nami tajil, akoby hral na dve strany.“

„Hm, to asi nie, Hunt. Vencelín slúžil Štefanovmu otcovi v podstate celý svoj život a čo viem, verne stál aj pri mladom kráľovičovi a to dokonca v dobe, keď mu neostal nikto nablízku. Keby ho chcel zradiť, či zabiť, už dávno by to urobil.“

„Len som chcel, aby si občas na toho chlapa dozrel, si pri ňom bližšie než ja.“

„Heh, dobre.“

Zazneli trúby – signál, že kráľ Štefan sa konečne rozhodol k útoku na dobre zoradené šíky nepriateľa. Ako prví prišli na rad kráľovi lukostrelci. Natiahli svoje zbrane a na nepriateľa poslali mraky malých smrtonosných striel. Poznan sa zo svojho koňa zvedavo pozeral na Kopáňové rady stojace v diaľke oproti nemu. Videl nespočetné množstvá červeno-bielych drevených štítov, do ktorých sa šípy zapichovali a zdalo sa, že samotným vojacom nepriateľa moc škôd nenarobili. Nevadí – dudral si v duchu pre seba – teraz prídu na rad kone a tie rady snád prerazia.

Túút-túút-túút – tri dlhé tóny znamenali nástup jazdy. Stovka koní sa vydala po planine smerom do jemnej vyvýšeniny na ktorej sa usadili Kopáňové vojská. Zdalo sa, že armádu ťažkých zvierat nemôže nič zastaviť. Z pod kopýt odlietali ťažké chuchvalce pôdy až to vyzeralo, že ani zem samotná nemôže tú váhu uniesť. Poznan pozeral na celú scénu opodiaľ sediac na svojom žrebcovi. Moc toho nevidel, ale čakal, že každú chvíľu prerazia kone šíky nepriateľa a on potom vydá povel pechote na postup. Kvôli nahromadenému prachu nebolo vpredu takmer nič vidieť. Pán Nitry začínal byť nervózny. V tom sa však začali jeho kone vracat! Obzrel sa po stranách a videl, že to isté sa deje aj u vojska jeho brata a Vencelína. Rozzúrený kopol nohou do svojho žrebca, ktorý sa rozbehol smerom k vracajúcej sa jazde.

„Čo je, čo sa došlaka deje?“ kričal ako zmyslov zbavený po svojich jazdcoch.

„Pane, ich šíky sú zoradené veľmi dobre, nemôžeme cez ne prejsť.“

„Chcete mi nahovoriť, že kone neprejdú cez meče chlapov? Nebuďte smiešny!“

„Pane, predné rady nepriateľa majú dlhé kopije, na ktoré sa naše kone nabodávajú a ich štíty – jeden vedľa druhého – pôsobia ako nepriechodný val. Zadné rady navyše do nás hádžu kamene ako aj kadejaké železné predmety, čo ešte viac sťažuje celkovú situáciu.“

Bolo jasné, že sa na nich Kopáň pripravil viac než dobre.

Po krátkej porade so Štefanom a Huntom dospeli k názoru, že sa kráľovské vojská pokúsia o kombinovaný útok jazdy a pechoty. Mladý kráľ nevyzeral dobre. Bol bledý a pravá ruka sa mu tak triasla, že si ju musel ľavou nenápadne pridržovať. Poznanovi ho bolo až ľúto. Údel, ktorý Všemohúci tomuto chlapcovi naložil bol vskutku veľký; ale Štefan bol kráľom Uhorskej ríše zodpovedným za svoj ľud. So všetkým dobrým aj zlým, čo k jeho úradu patrilo.

Pechota sa pohla vpred. Masy chlapov najprv postupovali pomaly a opatrne. Nepriateľ zatiaľ vyčkával na svojej výhodnej pozícii. Z jeho radov boli vidieť len dlhé hroty kopijí a nekonečné rady tesne na seba naskladaných štítov. Pred obrannou formáciou Kopáňovho vojska bolo navyše množstvo mŕtvych a ranených zvierat z predchádzajúceho útoku, čo samo o sebe mohlo veľmi znepríjemniť nadchádzajúci pokus. Keď bola pechota asi v dvoch tretinách svojej cesty, zozadu vyrazili kone kráľovskej jazdy. Vpred sa hnali tri skupiny z troch strán obrnených funiacich zvierat na ktorých sedeli chlapi s ostrými a ťažkými mečmi. Poznan osobne viedol svoju jazdu, tak isto ako Hunt napravo od neho a Vencelín so Štefanom naľavo.

Kone prebehli okolo vlastnej pechoty a namierili si to rovno na nepriateľské hradby tiel, štítov, kopijí a mečov. Poznan kopal do svojho žrebca najsilnejšie ako vládala, aby nabral čo najväčšiu rýchlosť. Jednou rukou sa držal oprate zvierata a v druhej už držal svoj meč. Bol naňho dosť ťažký, no pred svojimi chlapmi to priznať nikdy nemohol. Pred pánom Nitry šli len dva rady koní a za ním ešte najmenej desať radov zubatých diablov. Zrazu však vletel do mraku kamenia, prachu a rôznych ostrých predmetov. Jazdci teda neklamali, nepriateľ po nich naozaj hádzal kamene! Bolo ich neuveriteľné množstvo a niekoľko z nich Poznana zasiahlo, jeden dokonca do hlavy. Nemať prilbu, už by bol na zemi zadupaný vlastnou jazdou. Neprijemné prekvapenie ho značne vyrušilo, no nemal čas rozmýšľať. Už sa hrnul na nepriateľské pozície. Kone pred ním padali mŕtve ako zasiahnuté bleskom a zrazu aj on zacítil prudký náraz a ani nevedel ako, ocitol sa na zemi. Svojho koníka už nezočil, ale väčšina zvierat končila na dlhých obranných kopijach, ktoré sa im zabodávali hlboko do tiel. Prichádzali však ďalšie rady jazdy, až sa Poznan bál, že ho nechtiac zabije vlastné vojsko. Čo bolo najhoršie, z rúk mu vypadol jeho meč a vôbec ho nemohol v tom strašnom chaose nájsť. Bez zbrane je ale ako vojak úplne nanič! Vojak bez zbrane je ako rybár bez siete, do holých rúk

nič nechytí. Zdalo sa, že kone predsa len nepriateľské pozície nalomili, no tie sa opäť hneď sformovali. Dobešla pechota.

Poznan zbadal akéhosi chlapa ležať na zemi a držať sa za brucho z ktorého vytekala krv. Vedľa neho ležala v prachu jeho zbraň. Rytier neváhal a hneď ju vzal. Chlap to uvidel. Poznan k nemu prikročil, kľakol si pred neho a svojou špinavou rukou urobil umierajúcemu krížik na čelo, ktorý na ňom svietil ako zaschnuté blato. Vďačné oči naň zľahka žmurkli. Hneď na to neznámy skonali. Poznan mu zavrel jeho mŕtvolný pohľad a ponáhlal sa do boja.

Za neustáleho bombardovania množstvom kamenia odkiaľsi zo zadných radov nepriateľa kričal Poznan z plného hrdla, aby jeho družina útočila. On sám svojim mečom bil do bieločerveného štíta pred sebou, ale nech sa masa jeho ľudí snažila sebeviac, pohyblivú stenu štítov sa nedarilo prekonať. „Ten prekliaty Kopáň,“ hromžil veľmož, „jeho plány sa mu snád ešte podaria!“ Vojsko prejavovalo prvé znaky únavy – jeho sila úderu postupne ochabovala. Nepriateľove štíty však aj naďalej stáli pevne ako nepreniknuteľná stena zmrznutého ľadu. Zrazu si Poznan po svojej ľavej strane všimol niečoho zvláštneho. Vojsko kráľa a jeho hlavného veliteľa, Germána Vencelína, sa začalo z bojiska sťahovať smerom dozadu. „Čo sa to, dopekla, deje...?“, zahundral si zmätený veľmož. Hlavou mu preblysla strašná myšlienka. Čo ak... čo ako mal Hunt pravdu? Čo ak je Vencelín naozaj skrytý špión nepriateľa a teraz mu dokazuje svoju lojalitu? „Zrada!“ zakričal z plného hrdla, na čo sa celý svet okolo neho akoby zastavil. „Vencelín, ty prekliaty zradca, nech ťa všetci čerti berú!“ a kľakol do prachu zeme zronený a na smrť unavený. Bol presvedčený, že je koniec, že do konca dňa bude jeho hlava visieť na kláte. Ale bolo mu to všetko už vlastne jedno. Únava a celodenné napätie, s ktorými taktiež zápasil, ho pripravovali o poslednú chuť do života, ktorú ešte mal.

V tom sa však stala zvláštna vec: veľká časť nepriateľských vojakov sa pustila prenasledovať ustupujúcu časť kráľovského vojska. Bez toho, aby si to uvedomili, vznikla v línii Kopáňovej obrany zívajúca diera, štítmí nechránená. Poznan na tú scénu chvíľu pozeral, akoby v delíriu, kým mu to došlo – preboha, veď to je šanca ako preraziť! Nahrnúť sa do tej diery a zaútočiť na nepriateľa zboku, kde ho nechránia žiadne štíty. Táto myšlienka akoby mu vliala nového života do žíl. Postavil sa a zakričal: „Za mnou, bratia moji!“ a hneď sa aj rozbehol do prázdneho priestoru. Ani sa za seba neobzeral, len cítil masu svojich chlapov, ktorí sa za ním hrnuli. Poznan prebehol do priestoru, kde ešte pred chvíľou čnela

nepreniknuteľná hrádza tiel, mečov a štítov, a rozbehol sa smerom k nič netušiacemu nepriateľovi otočenému do druhej strany. Švihal svojim mečom sekajúc ruky a nohy, prebodávajúc chrčty a bruchá. So škripajúcimi zubami bodal do tiel a ničil všetko čo mu prišlo do cesty. Bol rozzúrený ako lev, ktorý celý deň nebol schopný zohnať potravu svojim mládatám, no teraz sa mu naskytla šanca na odplatu. Pekne krvavú odplatu.

Nepriatelia kričali, plakali a prosili o milosť, ale Poznan sa nezastavil, nechcel a ani nemohol. Bol len prvým z mohutnej vlny, ktorá sa z nechránenej časti valila na Kopáňové vojská. Rytier zabudol, že mu bolo vlastne až neprijemne horúco, že ho všetko svrbelo a škrabalo. Zabudol aj na hlad a slabosť, ba aj na vlastnú ženu. Táto hodina patrila vojne.

Pán Nitry sa ani nenazdal a nepriateľské vojsko sa mu rozpadlo rovno pred nosom. Tí čo neboli mŕtvi, alebo zohavení, utekali, kam mohli. Ani to im v niektorých prípadoch nepomohlo a rozzúrení vojaci kráľovstva ich dobiehali a vraždili. Keď sa línia Kopáňovcov pohla, prerazil na svojom úseku aj Hunt so svojimi. Ale kde je kráľ a Vencelín? – uvažoval veľmož keď už bolo po všetkom. Ak je Vencelín zradca, tak je tým najväčším babrákom, akého v živote videl, bez ohľadu na jeho povesť legendárneho bojovníka. Jeho ústupom a následným prenasledovaním od časti Kopáňovho vojska vznikla u nepriateľa tá diera, bez ktorej by sa nikam nepohli. Ale, bola tu ešte aj druhá možnosť...

„Poznan! Poznan!“ začul známy hlas.

„Pane!“ s radosťou v hlase odpovedal. Sám kráľ Štefan s nemým Vencelínom sa k nemu rútili. Rytier si pred mladučkého panovníka pokľakol a chvíľu sa neodvážil na neho pozrieť.

„Musím sa tebe, aj tvojmu bratovi ospravedlniť,“ začal Štefan. „Naša mala lesť mohla pre vás dvoch vyzeráť podozrivo. Ale verte mi, Poznan, ani ja, ani Vencelín sme na vzdanie sa nepomysleli ani raz!“

„Ale ako ste vedeli, že vás budú nepriateľovi vojaci nasledovať, keď ste podnikli ten riskantný manéver?“ čudoval sa Poznan.

„Prišiel s tým Vencelín. Ide o to, že každá armáda je len taká silná, ako jej najväčšia slabina. A tou bola u Kopáňových narýchlo pozbieraných a navzájom sa nenávidiacich žoldnierov živelnosť. Vsadili sme na to, že neodolajú ľahkej koristi a bez váhania porušia dokonalú líniu a... vyšlo to,“ zakončil vysmiaty Štefan.

„Pane, to je... to je geniálne,“ vyšlo z Poznana, pričom sa na seba

trochu hneval, že po toľkých rokoch štúdia vojenstva, de facto celoživotnej príprave na tento deň, jemu na um nič podobného neprišlo.

„Bol to nápad môjho verného Vencelína,“ prízvukoval kráľ ešte raz. „Tamto je Vesprémsky hrad. Kopáň sa v ňom zrejme stále ukrýva. Podme si po toho sviniara!“ zahlásil napokon odhodlane.

#

Hrad však stál na vyvýšenine obohnaný ľadovým kamenným múrom, ktorý prezrádzal, že dnu len tak niekoho nepustí. Bolo jasné, že obliehanie takej pevnosti môže trvať celé mesiace. „Musíme sa pokúsiť nájsť nejaký tajný vchod dnu,“ hundral si Poznan. Kráľovské vojská sa zatiaľ začali chystať na obliehanie. Rytier zobral niekoľko svojich mužov a šli si obzrieť pevnosť z inej, ťažšie preniknuteľnej strany. Neveril, že sa mu podarí dostať dnu, ale bolo by nemúdre vzdávať sa vopred. V tejto vojne videl už kadejaké podivnosti a aj tak tu zrejme strávia pekne dlhú dobu. Nič však nenašli.

Armáda začala potajomky na mnohých miestach pod múrmi hlbiť tunely. Chceli ich podkopať, aby sa malé skupinky vojakov boli schopné nepozorovane dostať dnu. O pár dní sa skutočne podarilo prekopať sa na niekoľkých miestach súčasne. Poznan viedol svojich mužov jedným z tunelov držiac v ruke žiarivú fakľu. Našlapoval opatrne a každú chvíľu ukazoval mužom za sebou, aby neboli príliš hluční. Dostali sa až do akejsi stodoly a odtiaľ priamo na hlavné nádvorie hradu. Rytier rozdelil svoj oddiel na dve skupiny: tí, ktorí mali bojovať so strážami, a tí, ktorí mali zatiaľ otvoriť hlavnú bránu. Chvíľu na to sa všade spustila poriadna trmavrma, keďže do akcie bolo zapojených päť, či šesť skupiniek z kráľovského vojska. Zbrane opäť rinčali a aj sám pán Nitry sa chcel pridať do boja, keď si v tom všimol akejsi zvláštnej chodby v protiľahlej stene. Zaváhal. Zvedavosť opäť zvíťazila a on vkročil do tmy.

Poznan šiel úzkou tmavou kamennou chodbou. Bola studená, aj keď vonku nebolo chladno. Zuby mu drkotali nevediac, či od zimy, alebo vnútorného napätia. Pomaly stúpal hore schod po schode držiac v pravej ruke svoju žiarivú fakľu. Niekde v diaľke začul zvuky boja. Kráľovská armáda sa už zrejme prebýja do hradu! Hlupák, že neostal so svojimi, hromžil v duchu na seba. Vôbec netušil, kde sa nachádza a snažil sa nájsť nejakú miestnosť, hocijakú, len nech už je z tejto úzkej a desivej chodby

preč. Chodba sa neustále akoby krútila dookola, ako dáky trest v očistci, kým stropy boli pomerne nízke. Poznanovi prichádzalo zle. Bolo mu mdlo z malého množstva vzduchu a kruh v ktorom sa pohyboval mu tiež na dobrom fyzickom pocite nepridával. Ale aspoň ide, ide kamsi hore. Tých schodov už musel prejsť snáď stovky. Rozmýšľal, či má kričať. Nie, nie, to by mohlo byť priveľmi nebezpečné. „No tak, dofrasa, kde to má východ!“ zamrmľal nahlas a ozvenu počul ešte niekoľko siahodlhých okamihov. Hlupák, hlupák, hlupák, veď ťa tu ešte nájdu kopáňovci – zúrila na seba. Hlavou mu prebehla hrozná predstava, že ho Kopáň na poslednú chvíľu chytil do zajatia a vyjednával s kráľom, že svojho zajatca pustí, len keď kráľ dovolí tomu zloduchovi ujsť. Poznan by radšej skočil z najvyššej veže, než by mal znieť takú hanbu.

Konečne sa dostal do akejsi miestnosti, poriadne vysokej. Zdala sa mu nezvyčajne priestranná po tom hroznom zážitku pred chvíľou. Boli v nej lavice a stoličky a erby a... čosi, čo vyzeralo ako kráľovský trón. Veľké mohutné kreslo z ťažkého dubového dreva akoby zlovestne civalo na smrť unaveného, predeseného a zoslabnutého rytiera. Poznanovi došlo že tu nemusí byť sám, že zrejme v tejto miestnosti strávil svoje posledné dni sám arcilotor Kopáň. Okamžite vytasil svoj meč a obzeral sa okolo seba. Nie, nie, je tu sám, ten sviniar sa už určite bežal niekam skryť, snáď tu nečaká, kým ho prídu zajať, snáď...

Otočil sa a vtom znenazdania zazrel mohutnú postavu, veľkú a silnú ako medveď. Chlap sa na neho rozbehol s obrovským železným mečom a Poznan mal čo robiť, aby tento prvotný útok odvrátil. Jeho reakcia bola automatická, v skutočnosti vôbec nechápal, čo sa to deje. Neznámy vrčal ako strašná príšera, ktorú zahnali do kúta. Až teraz si rytier všimol diabolskú zlobu v jeho očiach. Ale veď to musí byť... sám Kopáň, prebehlo mu hlavou. Chlap sa na neho znovu rozbehol a svojím mečom švihol takou ozrutnou silou, že Poznanovi jeho zbraň doslova vyletela z rúk. Chvíľu na toho blázna civel, no ihneď si spomenul na malú dýku, ktorý mal zasunutú v topánke, a vytiahol ju. Vedel, že nemá šancu, ale nemal moc na výber. Neznámy chlap však na prekvapenie svoj meč odhodil, pohrdavo sa usmial ako dáky mocný démon a s holými rukami sa rozbehol priamo proti Poznanovi. Celou váhou svojho ozrutného tela narazil do chudučkého rytiera, ktorý spadol na zem a upustil pri tom ešte aj svoju dýku.

Chlap si na neho sadol obkročmo a začal ho dusiť.

„Ki vagy?“ spýtal sa rytiera maďarsky. Chcel vedieť meno.

„V-volám sa Poznan,“ odvetil.

„Ááá, tak ty si ten Poznan, ktorý proti mne obrátil celú krajinu!“ povedal Kopáň plynulo slovanskou rečou. „Skôr, než ťa zaškrťím, povedz mi len jednu vec: čo proti mne vlastne máš, Poznan?“

„Moja vlastná matka ma vychovala ako nasledovníka Krista. A je údelom kresťanov – vždy bolo a vždy bude – bojovať proti tyranom, ako si ty!“ povedal rytier a z posledných síl napľul Kopáňovi do tváre.

Obor sa strašne rozzúrilo a začal stísať krk svojej obete ešte mohutnejšie. Poznan vedel, že niekde po pravej ruke je ten nôž, snažil sa ho nahmatať, ale už nevládal. Dokonca začul kdesi dole hrmotajúcu armádu, vedel, že už sú blízko, že táto strašná vojna už dlho nepotrvá. Pán Nitry cítil, ako z neho pod náporom Kopáňových mohutných rúk vyprcháva život. Snažil sa vzdorovať, snažil sa aspoň nadýchnuť, ale zdalo sa byť neskoro. Vtedy si spomenul na slová svojej matky. Veľmi sa bála o svojich synov, ktorým bolo predurčené byť bojovníkmi. Hovorievala im, aby sa vždy modlili k svätému Michalovi Archanjelovi, že on je patrónom tých, ktorí za veci Kristove prelievajú svoju krv. „S-svätý Michal, pomôž, pomôž... svätý Mich...“ chrápčal Poznan z posledných síl.

Vtom celú miestnosť ožiarilo zvláštne biele svetlo. Vychádzalo odkiaľsi spoza Poznanovej hlavy a on sám nedokázal vidieť zdroj toho svetla, no Kopáň sediaci na ňom a škrtiaci ho, zrazu prestal tlačiť na jeho krk a s otvorenými ústami hľadel na tú podivnosť pred sebou. Poznan ani na chvíľu nezaváhal, nahmatol upadnutú dýku a celou silou svojej pravej ruky ju zabodol do Kopáňovho srdca. Rytier sa najprv preľakol, že pulzujúci orgán minul a svojmu mučiteľovi smrteľné zranenie nespôsobil. Kopáň však na neho bezducho pozrel, stihol ešte z úst vykašľať chuchvalec krvi a potom sa cez Poznana prevalil mŕtvy na zem. Rytier ho len s veľkou námahou so seba stiahol, potom sa posadil, utrel sa a hlboko vydychujúc a trasúc sa ešte raz pozrel na telo obra. Uvažoval, že moc nechýbalo a úlohy by sa prehodili – on by bol ležal na zemi bez známok života. „Ten výjav!“ zahundral zrazu a otočil sa smerom k rohu, odkiaľ prišlo záhadné svetlo, no tam už dlho bola tma.

Ešte chvíľu nehybne sedel, díval sa na mŕtvolu, ktorú za pomoci akéhosi zázraku skolil uvažujúc, či mu naozaj prišiel na pomoc sám nebeský archanjel. Neustále počul zvuky bojov, škripanie mečov, náreky a stony, ktoré sa približovali až hore k nemu. Dvere na protiláhlej strane sa chvíľu nato rozleteli a v nich stál Vencelín. Vyzeral, akoby práve vyšiel z kade plnej krvi. Za ním nasledoval kráľ Štefan – už nepôsobil ako malý

nemotorný medveď, ale poriadne rozzúrené levíča, a Hunt. Ten bol vždy rovnaký: udatne bojoval, no potom sa vedel vždy rovnako udatne aj zabávať. Všetci traja kmitali očami raz na Poznana, ktorý bol tak zoslabnutý, že snáď zabudol aj chodiť, a na mohutné telo nehybného Kopáňa, ležiace vedľa neho s kalužou krvi pod sebou. Pán Nitry sa snažil na nich aspoň trochu pousmiať, ale moc mu to nevyšlo.

#

Poznan sa prechádzal po okolí Nitry a prezeral si dedinky a usadlosti, ktoré mu, ako veľmožovi, prináležali. Bolo práve obdobie jesennej žatvy a tak sa na malých poličkách usilovne pracovalo. Vzduchom sa šírilo erdzhanie koňov, narážanie kos o masy vo vánku plápolajúcich stebiel, rôzne priateľské, aj menej priateľské pokriky. Vzduch bol príjemne osviežujúci. Od vojny ubehli tri roky a Poznan ďakoval Bohu za každý jeden deň v mieri a pokoji. Aký bol len vďačný, že Všemohúci ušetril Nitru a jej okolie – týchto obyčajných milých ľudí a ich skromné príbytky – od hrôz, ktoré sa diali inde. Veľmož si pomaly vykračoval a vo vnútri pociťoval takú radosť, že si začal na chvíľu aj písať. Moc mu to ale nešlo, navyše sa to na človeka v jeho postavení ani nepatrilo, tak toho nechal. Pomalým krokom neustále sa snažiac opätovať pozdravy poddaných došiel až do svojho pánskeho sídla. Vyšiel do svojej komnaty a otvoril dvere. Zuzana, jeho milovaná manželka, akurát kojila ich niekoľkomesačnú dcérku. Dvihla hlavu od malej a pôvabne sa usmiala na svojho manžela. Už len pre tento jeden pohľad stálo všetko to rytierovo utrpenie a bolesť za to.

„Ako sa má?“ spýtal sa napokon.

„Bola trochu hladná, ale už je to dobre, však, maličká?“ Dieťa sa jemne zachvelo.

„Vieš, ja... uvažoval som,“ začal Poznan. „Za pár dní je tu tá veľká slávnosť, kedy biskup nitriansky slávnostne nasadí Štefanovi korunu darovanú samotným rímskym pápežom, čím Rím oficiálne uzná náš nový štát. Celé Uhorské kráľovstvo bude rovnako tak zasvätená presvätej Panne. Zdá sa mi to neuveriteľné, ale príde mi, že ten tvoj sen, o ktorom si mi vtedy vravela, akoby sa naozaj naplnil. Štefan sa preukazuje ako výnimočný vládca a, snáď od dôb kedy sem zavítali byzantskí učenci Cyril a Metod, nikto tak neupevnil krajinu, nerozšíril vzdelanosť a nepozdvihol cirkev, ako práve on. Bolo správne dať sa na jeho stranu. Aj keď je pravda,

že keď som ho zazrel po prvý krát v našom sídle, slabého a pozbaveného všetkej úcty, tak som si o ňom myslel všeličo.“

„Ja som hneď vedela, že to nebol len taký obyčajný sen. Zdá sa, že nám Pán požehnal pokojné roky. Napriek tomu by som povedala, že svet a cirkev budú vždy potrebovať ľudí ako si ty, Poznan. Pretože diabol a zlo na tomto svete sú a až do jeho konca vždy aj budú. Len boli zatlačení a teraz driemu v nejakej temnej jame. Skôr či neskôr sa však peklo zasa otvorí, aby škodilo božiemu ľudu. Preto aj ty buď neustále v strehu, pretože to je tvoja povinnosť, ktorou si bol ustanovený.“

Poznan sa pousmial a súhlasne prikývol, veď Zuzana mala pravdu. Ako vždy. Potom sa utahaný zvalil do svojej postele a aspoň na chvíľu zavrel svoje ubolené oči.

KONIEC